

SPRAWNOŚĆ POSTĘPOWANIA SĄDOWEGO W SPRAWACH KARNYCH ROZPOZNAWANYCH W PIERWSZEJ INSTANCJI PRZEZ WARSZAWSKIE SĄDY REJONOWE ANALIZA SPRAW ZAKOŃCZONYCH

Na ogólną liczbę spraw będących przedmiotem badania (tj. 215) 139 to sprawy zakończone, spośród których w 23 nie stwierdzono przyczyn obniżających sprawność postępowania. Tym samym w 116 sprawach stwierdzono przyczyny obniżające sprawność postępowania, z czego 38 nie zostało skierowanych na rozprawę główną, lecz zakończyło się na posiedzeniu. Z pozostałych 78 spraw, które zakończyły się na rozprawie głównej, w 24 uchybienia wystąpiły poza rozprawą — między wpływem aktu oskarżenia a pierwszym jej terminem.

I. SPRAWY ZAKOŃCZONE, W KTÓRYCH NIE STWIERDZONO PRZYCZYN OBNIŻAJĄCYCH SPRAWNOŚĆ POSTĘPOWANIA (23 SPRAWY)

Wstępny opis spraw

W 23 sprawach tej kategorii 13 jest z Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa, 7 z Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy, 1 z Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi, 2 z Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia.

Objętość akt w 22 przypadkach (96% tej kategorii spraw) prowadziła się do jednego tomu, w jednym zaś wypadku akta składały się z dwóch tomów.

W tej kategorii spraw tylko jedną wniesiono w trybie prywatnoskargowym, pozostałe zaś z oskarżenia publicznego, w tym w 18 przypadkach w akcie oskarżenia wskazano zwyczajny tryb postępowania, a w 4 tryb uproszczony.

Przedmiotowe sprawy rozpoznano: w trybie zwyczajnym — 8, w trybie uproszczonym — 1, w trybie nakazowym — 1; 12 zakończono orzeczeniem wydanym na posiedzeniu, tj. postanowieniem albo wyrokiem

w trybie art. 343 § 5 k.p.k. Jednej zaś z oskarżenia prywatnego (Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy, sygn. akt V K 951/99) nie rozpoznawano, ponieważ została zakreślona, wobec nieopłacenia zryczałtowanych kosztów postępowania (§ 293 ust. 1 instrukcji sądowej).

W 21 sprawach występował jeden oskarżony, w 2 zaś oskarżono po dwie osoby.

W 7 sprawach oskarżeni byli tymczasowo aresztowani — w 6 jeden oskarżony, w jednej dwóch.

Z pomocy obrońcy oskarżeni korzystali w 8 sprawach, w tym w jednej oskarżony miał dwóch obrońców.

W sprawach tej kategorii nie występowali ani oskarżyciele posiłkowi, ani powodowie cywilni (a tym samym ich pełnomocnicy).

W 11 sprawach w akcie oskarżenia wnioskowano o przesłuchanie jednego świadka, w 5 sprawach dwóch świadków, w 6 więcej niż dwóch świadków, z czego w dwóch pięciu, a w pozostałych kolejno: trzech, czterech, siedmiu i dziesięciu.

W jednej ze spraw nie wnioskowano o przesłuchanie świadka.

W toku postępowania sądowego jedynie w trzech sprawach przesłuchano świadków. W jednej ze spraw, w których wnioskowano o przesłuchanie jednego świadka, doszło do jego przesłuchania, w pozostałych zaś dziesięciu sprawach tej kategorii nie przesłuchano żadnego świadka. Z pięciu spraw, w których wnioskowano o przesłuchanie po dwóch świadków, tylko w jednej przesłuchano jednego z nich. W sprawie, w której wnioskowano o przesłuchanie trzech świadków, doszło do ich przesłuchania. W pozostałych 19 sprawach nie przesłuchano w ogóle świadków, których dotyczyły wnioski.

W ośmiu sprawach w akcie oskarżenia wnioskowano o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, jednak do przeprowadzenia takiego dowodu na rozprawie doszło jedynie w dwóch.

Liczba i struktura zarzutów

W 20 sprawach oskarżonym postawiono w akcie oskarżenia po jednym zarzucie, w 3 zaś po dwa. W 18 sprawach zarzuty dotyczyły czynów zabronionych stypizowanych w kodeksie karnym z 1997 r., w czterech — kodeksu karnego z 1969 r., w jednej zaś — ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii z 1997 roku.

Najczęściej występujące kwalifikacje prawne to: 209 § 1 k.k. — w pięciu sprawach, 177 § 1 k.k. — w trzech sprawach, 279 § 1 k.k. — w dwóch

sprawach, 286 § 1 — w dwóch sprawach, 208 d.k.k. — w dwóch sprawach. W żadnej ze spraw nie uznano, aby zarzuty miały skomplikowany charakter.

W 19 przypadkach sprawę rozpoznawano po raz pierwszy po wniesieniu aktu oskarżenia, zaś w 4 przypadkach rozprawę prowadzono od początku (raz) w wyniku podjęcia zawieszzonego postępowania (dwie sprawy z Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia — VI K 1155/99, VI K 1187/99, dwie sprawy z Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa — III K 1383/99, III 1 K 440/99).

We wszystkich przypadkach wydano zarządzenia o zarejestrowaniu sprawy. W jednej sprawie wydano zarządzenie w trybie art. 337 § 1 k.p.k.

W dwóch sprawach nie doręczono odpisu aktu oskarżenia — w jednym przypadku w wyniku niewydania zarządzenia w tym przedmiocie, w drugim z uwagi na brak nadzoru (niewłaściwy nadzór) sędziego nad wykonaniem wydanego zarządzenia. W dziesięciu sprawach brak było w aktach dowodu doręczenia odpisu aktu oskarżenia.

W dwóch sprawach nastąpiła zwłoka w doręczeniu aktu oskarżenia (której przyczyną były działania opóźniające ze strony oskarżonego), niemniej jednak nie przełożyła się ona na obniżenie sprawności postępowania. W sprawie Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa III 1 K 440/99 zwłoka wynosiła 159 dni, lecz przypadała na okres przed podjęciem postępowania, czyli *de facto* przed okresem badania sprawności postępowania (data wysłania odpisu aktu oskarżenia 31 października 1997 r., data doręczenia — 8 maja 1998 r.). Podobnie rzecz się miała w drugiej ze spraw, gdzie okres zwłoki wynosił aż 483 dni.

W 15 przypadkach skierowano sprawę na posiedzenie w trybie art. 339 k.p.k., z tego w 13 w przedmiocie orzeczenia kończącego postępowanie — w dziesięciu z nich orzeczono o warunkowym umorzeniu postępowania, w jednej wydano nakaz karny, w jednej wyrok w trybie art. 343 § 5 k.p.k. (wniosek prokuratora w trybie art. 335 k.p.k.), w jednej zaś wydano orzeczenie kończące postępowanie w trybie art. 339 § 3 k.p.k. (Sąd Rejonowy dla Warszawy Mokotowa III K 1325/99).

Z pozostałych spraw w dziewięciu wydano zarządzenie o rozprawie głównej — zakończyły się one na pierwszym jej terminie, jedną zaś — z oskarżenia prywatnego — zakreślono wobec nieopłacenia zryczałtowanych kosztów postępowania (§ 292 instrukcji sądowej).

W trzech z dziewięciu spraw, w których wydano zarządzenie o rozprawie głównej, nie było ono kompletne. W dwóch z nich (z właściwości Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa) nie zwrócono się

o aktualne dane o karalności oskarżonego (III 1 K 440/99, III K 1383/99). W jednej (z właściwości Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia) ograniczono się do zarządzenia doprowadzenia oskarżonego na rozprawę, nie zarządzono natomiast jednoczesnego doręczenia mu wezwania na rozprawę (VI K 1155/99). Powyższe uchybienia w żadnym stopniu nie przełożyły się na obniżenie sprawności postępowania.

W żadnej ze spraw nie wniesiono środków odwoławczych.

Jak zatem widać, przedmiotowe sprawy nie były obszerne i trudno byłoby je uznać za zawiłe. Połowę z nich zakończono na posiedzeniu. Z pozostałych natomiast jedynie w trzech przesłuchano świadków.

Powyższe sprawy, wobec niestwierdzenia uchybień przekładających się na obniżenie sprawności postępowania, nie wymagały bardziej wnikliwej i wszechstronnej dalszej analizy.

II. SPRAWY ZAKOŃCZONE, W KTÓRYCH STWIERDZONO PRZYCZYNY OBNIŻAJĄCE SPRAWNOŚĆ POSTĘPOWANIA (116 SPRAW)

W 116 sprawach tej kategorii 45 to sprawy z Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy, 42 z Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa, 25 z Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi i 4 z Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia.

Akta w 104 przypadkach sprowadzały się do jednego tomu, w 9 wypadkach składały się z dwóch tomów, w 3 zaś miały trzy tomy.

Wszystkie te sprawy były z oskarżenia publicznego, w tym w 85 przypadkach w akcie oskarżenia wskazano zwyczajny tryb postępowania, w 28 tryb uproszczony, w dwóch w ogóle nie wskazano trybu, jedna zaś sprawa dotyczyła wydania wyroku łącznego (Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia, VI K 1150/99).

Przedmiotowe sprawy rozpoznano: w trybie zwyczajnym — 70, w trybie uproszczonym — 8, w trybie nakazowym — 4. 33 zakończono orzeczeniem wydanym na posiedzeniu, tj. postanowieniem albo wyrokiem w trybie art. 343 § 5 k.p.k., jedną zaś zakreślono zarządzeniem przewodniczącego wydziału z uwagi na przekazanie do innego wydziału tego samego sądu.

W 98 sprawach występował jeden oskarżony, w 12 oskarżono dwie osoby, w pięciu — trzy, w jednej — sześć.

W 31 sprawach oskarżeni byli tymczasowo aresztowani — w 26 jeden oskarżony, w czterech dwóch oskarżonych, w jednej trzech oskarżonych.

Z pomocy obrońcy oskarżeni korzystali w 42 sprawach, w tym w 34 występował jeden obrońca, w sześciu — dwóch, w dwóch zaś trzech obrońców.

W sprawach tej kategorii w czterech występowali oskarżyciele posiłkowi, którzy w trzech wypadkach posiadali pełnomocników. W żadnej sprawie nie występował powód cywilny.

W 30 sprawach w akcie oskarżenia wnioskowano o przesłuchanie jednego świadka, w 28 — dwóch, w 15 — trzech, w 18 — czterech, w 6 — pięciu, w 5 — sześciu, w 3 — siedmiu, w 3 — ośmiu, w 1 — dziewięciu, w 1 — trzynastu, w 1 — czternastu. W pięciu sprawach nie wnioskowano o przesłuchanie świadka.

W toku postępowania sądowego świadków przesłuchano w 54 sprawach. W 16 sprawach po jednym (12 z nich to sprawy, w których wnioskowano o przesłuchanie jednego świadka, w dwóch wnioskowano o przesłuchanie dwóch świadków, w kolejnych dwóch zaś wnioskowano o przesłuchanie czterech świadków), w 8 po dwóch (dwie z nich to sprawy, w których wnioskowano o przesłuchanie jednego świadka; a sześć, gdzie wnioskowano o przesłuchanie dwóch świadków), w 8 po trzech (dwie z nich to sprawy, w których wnioskowano o przesłuchanie dwóch świadków, w sześciu zaś wnioskowano o przesłuchanie trzech świadków), w 9 po czterech (jedna z nich to sprawa, w której wnioskowano o przesłuchanie jednego świadka; jedna, gdzie wnioskowano o przesłuchanie dwóch świadków; dwie, gdzie wnioskowano o przesłuchanie trzech świadków; cztery, gdzie wnioskowano o przesłuchanie czterech świadków; jedna, gdzie wnioskowano o przesłuchanie siedmiu świadków), w 4 po pięciu (jedna z nich to sprawa, w której wnioskowano o przesłuchanie jednego świadka; dwie, gdzie wnioskowano o przesłuchanie pięciu świadków, i jedna, gdzie wnioskowano o przesłuchanie sześciu świadków), w 4 po sześciu (jedna z nich to sprawa, w której wnioskowano o przesłuchanie jednego świadka; jedna, gdzie wnioskowano o przesłuchanie dwóch świadków, i dwie, gdzie wnioskowano o przesłuchanie sześciu świadków), w 5 kolejno po: 7 (wnioskowano w niej o przesłuchanie sześciu świadków), 8 (wnioskowano w niej o przesłuchanie siedmiu świadków), 9 (wnioskowano w niej o przesłuchanie pięciu świadków), 10 (wnioskowano w niej o przesłuchanie dziewięciu świadków), 16 (wnioskowano w niej o przesłuchanie 14 świadków). W 62 sprawach nie przesłuchano żadnego świadka na rozprawie.

W 32 sprawach w akcie oskarżenia wnioskowano o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego. W 25 sprawach z jednej opinii, w pięciu z dwóch, w jednej z trzech i w jednej z pięciu.

Do przeprowadzenia takiego dowodu na rozprawie doszło w 26 sprawach. W tym w 19 sprawach przeprowadzono dowód z jednej opinii, w trzech — z dwóch, również w trzech z trzech i w jednej — z czterech.

Liczba i struktura zarzutów

W 96 sprawach oskarżonym postawiono w akcie oskarżenia po jednym zarzucie; w 13 po dwa, w jednej — trzy, w trzech — cztery, w jednej — pięć, w jednej — dziesięć. W 91 sprawach zarzuty dotyczyły czynów zabronionych stypizowanych w kodeksie karnym z 1997 r., w 17 — w kodeksie karnym z 1969 r., w dwóch sprawach zaś — w ustawie o przeciwdziałaniu narkomanii z 1997 r., w jednej — w ustawie o oznaczaniu wyrobów znakami skarbowymi akcyzy z 1993 r., w dwóch w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych z 1994 r., w dwóch w ustawie o znakach towarowych z 1985 r. Jedna sprawa dotyczyła wydania wyroku łącznego.

Najczęściej występujące kwalifikacje prawne to: art. 209 § 1 k.k. — w dwunastu sprawach, 177 § 1 k.k. — w jedenastu, 286 § 1 k.k. — także w jedenastu, 279 § 1 k.k., 278 § 1 k.k., 280 § 1 k.k. — w odpowiednio po ośmiu sprawach, 270 § 1 k.k. — w sześciu, 190 § 1 k.k. — w pięciu, 208 d.k.k. — w pięciu, przy czym w żadnej ze spraw nie uznano, aby zarzuty miały skomplikowany charakter.

W 103 przypadkach sprawę rozpoznawano po raz pierwszy po wniesieniu aktu oskarżenia. W jednej ze spraw skierowano akt oskarżenia po uprzednim zwrocie sprawy prokuratorowi do uzupełnienia istotnych braków postępowania przygotowawczego.

W 110 sprawach wydano zarządzenie o zarejestrowaniu sprawy, w pięciu nie wydano takiego zarządzenia, w jednej brak jest możliwości ustalenia, czy zostało ono wydane. W jednej sprawie wydano zarządzenie w trybie art. 337 § 1 k.p.k.

W 14 sprawach nie doręczono odpisu aktu oskarżenia z następujących przyczyn: niewydanie zarządzenia w tym przedmiocie, brak nadzoru lub niewłaściwy nadzór przewodniczącego wydziału lub sędziego referenta nad wykonaniem zarządzenia, niewykonywanie lub wadliwe wykonywanie przez sekretariat prawidłowych zarządzeń nadzorczych, nieprawidłowe funkcjonowanie poczty, uchylanie się przez oskarżonego

od odbioru odpisu. W 27 sprawach brak było w aktach dowodu doręczenia odpisu aktu oskarżenia.

W 15 sprawach nastąpiła zwłoka w doręczeniu odpisu aktu oskarżenia. Jej przyczyny były analogiczne do wyżej opisanych.

W 64 wypadkach skierowano sprawę na posiedzenie w trybie art. 339 k.p.k., w 45 z nich w przedmiocie orzeczenia kończącego postępowanie, w tym aż w 25 w przedmiocie warunkowego umorzenia postępowania, w 6 — wydania nakazu karnego, w 6 — umorzenia postępowania na mocy art. 17 § 1 pkt 2–11 k.p.k. W 40 z nich wydano orzeczenia kończące postępowanie.

W 36 sprawach miała miejsce zwłoka w skierowaniu sprawy na posiedzenie (tj. do dnia wydania zarządzenia w tym przedmiocie upłynął okres powyżej miesiąca od dnia ujawnienia się okoliczności uzasadniających potrzebę skierowania sprawy na posiedzenie). Okresy zwłoki wynosiły od 8 do prawie 800 dni. W 35 sprawach przyczyną zwłoki było nieprawidłowe wykonywanie obowiązków przez przewodniczącego wydziału lub sędziego referenta.

W 78 sprawach wydano zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy głównej, w tym w 58 ze zwłoką (tj. po upływie miesiąca od dnia wpływu sprawy i jej rejestracji), która sięgała od 2 do ponad 800 dni. Przyczyny zwłoki to w połowie przypadków konieczność rozpoznania spraw zaległych, a w pozostałym zakresie wynik wadliwej pracy przewodniczącego wydziału i sędziego referenta, procedowania w przedmiocie środka zapobiegawczego, przyczyn leżących po stronie oskarżonego innych niż uzasadniające zawieszenie postępowania, konieczności podjęcia czynności dowodowych przygotowujących rozprawę główną.

W 20 sprawach nastąpiła zwłoka w wykonaniu zarządzenia (tj. upłynął okres powyżej 7 dni od dnia wydania zarządzenia), lecz w żadnej ze spraw nie przekroczyła ona 35 dni.

W 22 sprawach zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy było niekompletne. W jednej z nich wskazano błędnie adres, w jednej nie wydano zarządzenia, a w pozostałych 20 analizujący określili przyczyny niekompletności lub wadliwości zarządzenia inne niż dziewięć głównych kategorii przyjętych w ankiecie.

Rozprawy główne w 116 sprawach miały łącznie 245 terminów.

W 11 sprawach złożono wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku; w 10 z nich czas między złożeniem pierwszego wniosku a doręceniem akt sędziemu nie przekroczył 4 dni. Tylko w jednym wypadku okres ten wynosił aż 86 dni. Nastąpiło to w sprawie

Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa VIII K 556/00 (poprzednia sygn. III 1 K 438/99). Wyrok w pierwszej instancji zapadł 27 września 2001 r., wniosek o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia złożono 2 października 2001 r., akta celem sporządzenia uzasadnienia doręczono sędziemu dopiero 27 grudnia 2001 r. Uzasadnienie sporządzono w terminie 7 dni. Na podstawie akt sprawy nie sposób ustalić przyczyny opisanej zwłoki, należałoby w tym zakresie poczynić dodatkowe ustalenia na podstawie kontrolki uzasadnień, ewentualnie akt osobowych sędziego.

We wszystkich sprawach, gdzie na podstawie analizy akt istniała możliwość ustalenia terminowości sporządzenia uzasadnienia, należy stwierdzić, że uzasadnienia zostały sporządzone z zachowaniem ustawowego terminu 7 dni.

Jedynie w trzech sprawach wystąpiła zwłoka (tj. upłynął okres powyżej 14 dni od dnia wysłania odpisu pierwszemu uprawnionemu do dnia doręczenia odpisu ostatniemu uprawnionemu). Okres ten wynosił w jednej sprawie 7 dni, w drugiej 10, w trzeciej zaś aż 282 dni. Ostatnia z nich to sprawa Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy VII K 763/99. Odpis orzeczenia wysłano uprawnionemu 8 listopada 2000 r., skuteczne zaś doręczenie nastąpiło dopiero 1 października 2001 r. Przyczyną tego stanu rzeczy był niewłaściwy nadzór przewodniczącego wydziału nad wykonaniem zarządzenia o doręczeniu. Orzeczenie uprawomocniło się 9 października 2001 r., a dotyczyło uznania się niewłaściwym i przekazania sprawy sądowi właściwemu.

W czterech sprawach nastąpiła zwłoka w powiadomieniu strony o przyjęciu środka odwoławczego (tj. upłynął okres powyżej 30 dni od dnia wywiedzenia apelacji albo zażalenia przez ostatniego uprawnionego do dnia doręczenia zawiadomienia o przyjęciu środka odwoławczego ostatniemu uprawnionemu; albo okres powyżej 14 dni, gdy był tylko jeden uprawniony). Okresy zwłoki to 4, 30, 218 i 250 dni. Dwie ostatnie sprawy to: VIII K 546/00 (III 1 K 425/99) Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa (218 dni) i VIII K 1173/99 Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy (250 dni). W pierwszej z nich 28 grudnia 2000 r. złożono środek odwoławczy, zawiadomienie zaś o jego przyjęciu wysłano uprawnionemu 27 czerwca 2001 r., gdyż środek odwoławczy został przyjęty dopiero po odbyciu procedury przywrócenia terminu do jego wniesienia. Skuteczne doręczenie zawiadomienia nastąpiło 6 sierpnia 2001 r. W drugiej sprawie środek odwoławczy złożono 5 czerwca 2001 r., zawiadomienie zaś o jego przyjęciu wysłano uprawnionemu 2 października 2000 r., a skuteczne doręczenie zawiadomienia nastąpiło dopiero 15 marca 2001 r.

Przyczynami zwłoki były nieprawidłowości w działaniu poczty, wezwania strony do uzupełnienia braków formalnych apelacji, a także brak nadzoru przewodniczącego wydziału nad wykonywaniem zarządzeń.

W czterech sprawach wystąpiła nadto zwłoka w przesłaniu akt do instancji odwoławczej, lecz w żadnej z nich nie przekroczyła 60 dni.

Mając na względzie, że spośród 116 wyżej opisanych spraw 38 nie zostało w ogóle skierowanych na rozprawę główną, a z pozostałych 78 w 54 przyczyny obniżające sprawność postępowania wystąpiły na rozprawie głównej, natomiast w 24 sprawach wyłącznie poza nią, zachodzi konieczność odrębnego omówienia tak określonych kategorii spraw.

1. SPRAWY ZAKOŃCZONE, W KTÓRYCH STWIERDZONO PRZYCZYNY OBNIŻAJĄCE SPRAWNOŚĆ POSTĘPOWANIA, A W KTÓRYCH NIE ODBYŁA SIĘ ROZPRAWA GŁÓWNA (38)

Wstępny opis spraw

W 38 sprawach tej kategorii 17 to sprawy z Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy, 15 pochodzi z Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa, 3 z Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi, 4 zaś z Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia.

Objętość akt w 37 przypadkach sprowadzała się do jednego tomu, w jednym wypadku akta sprawy składały się z trzech tomów.

Wszystkie te sprawy toczyły się z oskarżenia publicznego, w tym w 21 przypadkach w akcie oskarżenia wskazano zwyczajny tryb postępowania, w 15 tryb uproszczony, w jednym w ogóle nie wskazano trybu, jedna zaś sprawa dotyczyła wydania wyroku łącznego (Sąd Rejonowy dla Warszawy Śródmieścia VI K 1150/99).

Przedmiotowe sprawy rozpoznano: w trybie zwyczajnym — jedna, w trybie uproszczonym — jedna, w trybie nakazowym — cztery; 28 zakończono orzeczeniem wydanym na posiedzeniu, tj. postanowieniem albo wyrokiem w trybie art. 343 § 5 k.p.k. (74%), w czterech zaś wypadkach sprawy „nie rozpoznawano” (np. sprawa Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia II K 4621/00 — zwrot do prokuratury czy też sprawa Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa VIII K 552/00 — zakreślona wobec przekazania do innego wydziału z uwagi na utworzenie nowego wydziału).

W 36 sprawach występował jeden oskarżony, w jednej oskarżono trzy osoby, w ostatniej zaś z tej kategorii sześć osób.

W dwóch sprawach oskarżeni byli tymczasowo aresztowani.

Z pomocy obrońcy oskarżeni korzystali w czterech sprawach, w tym w trzech występował jeden obrońca, a w jednej — trzech.

W sprawach tej kategorii jedynie w jednej występował oskarżyciel posiłkowy (nieposiadający pełnomocnika). W żadnej ze spraw nie występował powód cywilny.

W dziewięciu sprawach w akcie oskarżenia wnioskowano o przesłuchanie jednego świadka, w dwunastu — dwóch, w trzech — trzech, w siedmiu — czterech, w dwóch — pięciu, w dwóch — ośmiu. W trzech sprawach nie wnioskowano o przesłuchanie świadka.

W toku postępowania sądowego świadków nie przesłuchano w żadnej ze spraw.

W ośmiu sprawach w akcie oskarżenia wnioskowano o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego, w siedmiu — z jednej opinii, w jednej — z pięciu.

Do przeprowadzenia takiego dowodu na rozprawie nie doszło w żadnej ze spraw, ponieważ zakończyły się przed skierowaniem na rozprawę główną.

Liczba i struktura zarzutów

W 32 sprawach oskarżonym postawiono w akcie oskarżenia po jednym zarzucie; w czterech po dwa, w jednej — dziesięć. Jedna sprawa dotyczyła wyroku łącznego.

Żadna ze spraw nie dotyczyła zarzutów z kodeksu karnego z 1969 r. W 33 sprawach zarzuty opierały się na kodeksie karnym z 1997 r., a w czterech przypadkach dotyczyły innych ustaw. W jednej sprawie — ustawy o znakach skarbowych akcyzy, w kolejnej — ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, a w dwóch — ustawy o znakach towarowych.

Najczęściej występujące kwalifikacje prawne to: 209 § 1 k.k. — w pięciu sprawach, 278 § 1 k.k. — również w pięciu, 177 § 1 k.k. — także w pięciu, 288 § 1 k.k. — w czterech, 207 § 1 — w trzech. W żadnej ze spraw nie uznano, aby zarzuty miały skomplikowany charakter.

We wszystkich przypadkach sprawę rozpoznawano po raz pierwszy po wniesieniu aktu oskarżenia.

W 37 sprawach wydano zarządzenie o zarejestrowaniu sprawy, a w jednej nie wydano takiego zarządzenia. W żadnej ze spraw nie wydano zarządzenia w trybie art. 337 § 1 k.p.k.

W 23 sprawach doręczono odpis aktu oskarżenia, w sześciu nie dokonano doręczenia, w dziewięciu natomiast brak było w aktach dowodu doręczenia odpisu aktu oskarżenia.

W dwóch sprawach wystąpiła zwłoka w doręczeniu aktu oskarżenia (tj. upłynął okres powyżej 14 dni od dnia wysłania odpisu aktu oskarżenia pierwszemu uprawnionemu do dnia doręczenia odpisu aktu oskarżenia ostatniemu uprawnionemu) — w jednej ze spraw 5-dniowa, a w drugiej 21-dniowa.

W sprawach, w których nie doszło do doręczenia aktu oskarżenia, przyczynami tego były: działania opóźniające ze strony oskarżonego, nieprawidłowości w działaniu poczty, niewykonywanie lub wadliwe wykonywanie przez sekretariat wydanych zarządzeń, brak nadzoru lub niewłaściwy nadzór przewodniczącego wydziału lub sędziego referenta nad wykonaniem zarządzeń.

W 37 sprawach skierowano sprawę na posiedzenie w trybie art. 339 k.p.k., z tego w 33 nastąpiło to ze zwłoką (tj. upłynął okres powyżej miesiąca od dnia ujawnienia się okoliczności uzasadniających potrzebę skierowania sprawy na posiedzenie do dnia wydania zarządzenia w tym przedmiocie). Okres zwłoki w 17 sprawach przekraczał aż 100 dni, w tym w pięciu ponad 500 dni, a w dwóch skrajnych przypadkach sięgnął nawet 735 i 797 dni. Generalną przyczyną zwłoki (w 32 sprawach) było nieprawidłowe wykonywanie obowiązków przez przewodniczącego wydziału lub sędziego referenta, z tym że należy pamiętać, iż kierowanie spraw na posiedzenie w wyżej opisanym zakresie obciąża w pierwszej kolejności przewodniczącego wydziału w ramach wstępnej kontroli aktu oskarżenia, a dopiero później referenta sprawy.

Nie inaczej było w obu skrajnych przypadkach. W pierwszym z nich — sprawa Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa III K 1333/99 (735 dni) — zarządzenie o wyznaczeniu posiedzenia wydano 9 listopada 2001 r., okoliczności zaś uzasadniające potrzebę skierowania sprawy na posiedzenie celem rozważenia warunkowego umorzenia postępowania ujawniły się już w dniu rejestracji sprawy w repertorium „K”, tj. 4 października 1999 r. Posiedzenie odbyło się 15 stycznia 2002 r. W drugim przypadku — sprawa Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa III K 1358/99 (797 dni) — zarządzenie o wyznaczeniu posiedzenia wydano 13 grudnia 2001 r., choć okoliczności uzasadniające potrzebę skierowania sprawy na posiedzenie celem rozważenia warunkowego umorzenia postępowania ujawniły się już w dniu rejestracji sprawy w repertorium „K”, tj. również 4 października 1999 r. Posiedzenie odbyło się 22 stycznia 2002 r.

W tej kategorii spraw przedmiotem posiedzenia: w 20 przypadkach była kwestia rozważenia warunkowego umorzenia postępowania, w 5 —

kwestia umorzenia postępowania na mocy art. 17 § 1 pkt 2 do 11 k.p.k., w 5 — kwestia wydania nakazu karnego. We wszystkich tych sprawach wydano orzeczenia kończące postępowanie sądowe zgodnie z celem, w którym skierowano je na posiedzenie.

Wnioski

Zasadniczą przyczyną przewlekłości postępowania w wyżej opisanych sprawach była zwłoka w dokonaniu ich analizy pod kątem możliwości skierowania sprawy na posiedzenie w płaszczyźnie art. 339 i wydania orzeczenia kończącego postępowanie, przy tym w połowie tych spraw zwłoka w skierowaniu na posiedzenie nie przekraczała trzech miesięcy, obniżenie sprawności postępowania nie było zatem rażące. W pozostałych sprawach, gdzie zwłoka była znacznie dłuższa, sięgając roku, a nawet dwóch lat, uznać należy, iż doszło do istotnego obniżenia sprawności postępowania — zasadniczo w następstwie wadliwej pracy przewodniczącego wydziału, a następnie sędziego referenta. Nie sposób jednak rozpatrywać tej zwłoki w oderwaniu od rzeczywistych warunków pracy poszczególnych wydziałów, liczby wpływających do nich spraw (w tym spraw „Ko”), skali i struktury zaległości, a w rezultacie wielkości referatów i trudności w ich prowadzeniu.

W sądach warszawskich te liczby spraw i zaległości są od kilku do kilkunastu razy większe niż przeciętny referat sędziowski w kraju, a nadto przeważają w nich sprawy ponadroczne (okręg warszawski, na łączną liczbę ponad 40 okręgów sądowych w kraju, na koniec 1998 r. miał ponad 50% zaległości kraju w ponadrocznych sprawach „K”).

2. SPRAWY ZAKOŃCZONE, W KTÓRYCH STWIERDZONO PRZYCZYNY OBNIŻAJĄCE SPRAWNOŚĆ POSTĘPOWANIA I KTÓRE ZOSTAŁY SKIEROWANE NA ROZPRAWĘ GŁÓWNA (78 SPRAW)

Jak wskazano wyżej, przedmiotowych spraw jest 116, z tym że w 38 z nich nie było rozprawy głównej. Pozostałe 78 spraw zakończono na rozprawie głównej. W 23 z nich rozprawa miała jeden termin, w 11 dwa terminy, w 18 trzy, w 7 cztery, w 8 pięć, w 5 sześć, w 2 siedem, w 2 osiem i również w 2 dziewięć. W 24 spośród tych 78 spraw przyczyny obniżenia sprawności postępowania nie wystąpiły na rozprawie, lecz miały miejsce przed jej odbyciem, tym samym jedynie w 54 sprawach do obniżenia sprawności postępowania doszło na rozprawie. I tak, w 11 sprawach uchybienia zaistniały na jednym terminie rozprawy, w 17 sprawach na dwóch, w 10 na

trzech, w 6 na czterech, w 5 na pięciu, w 3 na sześciu i w 2 na aż ośmiu terminach. Omówienia wymagają ostatnie dwie sprawy, w których było aż 8 terminów rozpraw dotkniętych uchybieniami. Pierwsza z nich — Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy V K 943/99 — została zarejestrowana 4 października 1999 r. po podjęciu zawieszzonego postępowania, a 12 października 1999 r. wydano zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy głównej na 4 listopada 1999 r. Rozprawa była siedmiokrotnie przerywana, raz zaś ją odroczono — miała łącznie dziewięć terminów. Na czterech zaszła konieczność dopuszczenia z urzędu dodatkowych dowodów. Na jeden termin nie stawiał się oskarżony, nie usprawiedliwiając nieobecności. Innym razem podobna sytuacja dotyczyła świadka. Raz świadek nie stawiał się i nie było informacji, czy został prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy. Raz wystąpiły obiektywne trudności w ustaleniu aktualnego miejsca pobytu świadka. Wyrok w przedmiotowej sprawie wydano 21 czerwca 2000 r.

Druga z tych spraw — Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa VIII K 551/00 — została zarejestrowana 4 października 1999 r., zaś 1 sierpnia 2000 r. wydano zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy głównej na 18 września 2000 r. Sprawa odbyła się na dziewięciu terminach, czterokrotnie zarządzano przerwę, czterokrotnie rozprawę odroczono, w tym raz bez terminu. Na pięciu terminach przyczyny obniżenia sprawności postępowania związane były z osobą oskarżonego, w tym czterokrotnie były przez niego zawinione — oskarżony nie stawiał się bez usprawiedliwienia (ukrywał się). W pozostałych przypadkach przerwy i odroczenia związane były z niestawieniem świadków. Wyrok wydano 4 czerwca 2001 r.

W tabeli 1 przedstawiono powody obniżenia sprawności postępowania w dwóch ujęciach. Po pierwsze, w odniesieniu do wszystkich spraw, w których doszło do rozprawy głównej — 78. Po drugie zaś co do 54 z nich charakteryzujących się tym, że uchybienia w zakresie sprawności postępowania zaistniały właśnie na rozprawie głównej.

Jeszcze bardziej wymowne od tego zestawienia stwierdzonych przyczyn obniżających sprawność postępowania jest odniesienie tych przyczyn zbiorczo, według bloków tematycznych, do przyczyn obniżających sprawność postępowania we wszystkich sprawach, w których odbyła się rozprawa główna. Dotyczyć to będzie 54 spraw, w których wystąpiły przyczyny obniżające sprawność postępowania (liczba przyczyn jest taka sama dla 78 i 54 spraw, gdyż w 24 sprawach nie doszło do obniżenia sprawności postępowania na rozprawie głównej).

Tabela 1. Przyczyny obniżenia sprawności postępowania

Przyczyna obniżenia sprawności postępowania — opis zmiennej	Liczba przypadków odniesiona do 78 spraw, w których odbyły się rozprawy główne	Procent w odniesieniu do 78 spraw	Liczba przypadków odniesiona do 54 spraw, w których odbyły się rozprawy główne i stwierdzono w nich uchybienia	Procent w odniesieniu do 54 spraw
1	2	3	4	5
OSKARŻONY	78		54	
Niestawiennictwo oskarżonego z wolności prawidłowo zawiadomionego — usprawiedliwione (101)	1 — 1	1,3	1 — 1	1,9
Niestawiennictwo oskarżonego z wolności — nieuspra- wiedliwione (103)	14 spraw, w tym: 10 spraw — 1 przy- padek 3 — 2 1 — 5	17,9	14, w tym: 10 — 1 3 — 2 1 — 5	25,9
Ukrywanie się oskarżonego (104)	4, w tym: 1 — 1 1 — 2 2 — 3	5,1	4, w tym: 1 — 1 1 — 2 2 — 3	7,4
Niestawiennictwo oskarżonego z wolności, w sytuacji gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomie- niu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe dzia- łanie administracji sądowej (107)	4, w tym: 2 — 1 2 — 2	5,1	4, w tym: 2 — 1 2 — 2	7,4
Niestawiennictwo oskarżonego z wolności, w sytuacji gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomie- niu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe dzia- łanie poczty (108)	7, w tym: 6 — 1 1 — 2	9,0	7, w tym: 6 — 1 1 — 2	13,0
Niedoprowadzenie oskarżonego z wolności (art. 75 § 2, 247 k.p.k.) z uwagi na nieuzasadnione poniechanie wydania zarządzenia o doprowadzeniu albo wydanie wadliwego zarządzenia przez prezesa sądu (111)	1 — 1	1,3	1 — 1	1,9

Ciąg dalszy tabeli na następnej stronie

Ciąg dalszy tabeli z poprzedniej strony

1	2	3	4	5
Niedoprowadzenie oskarżonego z wolności (art. 75 § 2, 247 k.p.k.) z uwagi na niewykonanie albo wadliwe wykonanie zarządzenia o doprowadzeniu przez Policję (114)	2 — 1	2,6	2 — 1	3,7
Stawienie się oskarżonego w stanie uniemożliwiającym udział w rozprawie, w szczególności w stanie upojenia alkoholowego, odurzenia narkotycznego, lub niedopuszczenie go przed sąd z uwagi na powyższy stan, w sytuacji gdy sąd uznał jego udział w rozprawie za niezbędny (brak przesłanek z art. 376 i 377 k.p.k.) (118)	1 — 1	1,3	1 — 1	1,9
Niedoprowadzenie oskarżonego pozbawionego wolności (ZK, AŚ) z uwagi na niewykonanie albo wadliwe wykonanie zarządzenia o doprowadzeniu (lub przetransportowaniu) przez Batalion Konwojowo-Ochronny (122)	1 — 1	1,3	1 — 1	1,9
Niedoprowadzenie oskarżonego pozbawionego wolności (ZK, AŚ) z uwagi na niewykonanie albo wadliwe wykonanie zarządzenia o doprowadzeniu (lub przetransportowaniu) albo o zastrzeżeniu zakazu przetransportowywania do innej jednostki służby więziennej przez administrację AŚ, ZK (124)	1 — 1	1,3	1 — 1	1,9
Niedoprowadzenie oskarżonego pozbawionego wolności (ZK, AŚ) z uwagi na chorobę oskarżonego (126)	1 — 1	1,3	1 — 1	1,9
OBROŃCA (wystąpił w 38 i 27 sprawach)				
Niestawiennictwo obrońcy prawidłowo zawiadomionego — usprawiedliwione (201)	2 — 1	5,3	2 — 1	7,4
Niestawiennictwo obrońcy — nieusprawiedliwione w dniu rozprawy (203)	3 — 1	7,9	3 — 1	11,1
PEŁNOMOCNIK OSKARŻYCIELA POSIŁKOWEGO (wystąpił w trzech sprawach)				
Niestawiennictwo pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego nieusprawiedliwione, gdy był wezwany do obowiązkowego stawiennictwa (303)	1 — 1	1,3	1 — 1	1,9
PEŁNOMOCNIK POWODA CYWILNEGO Brak przypadków				

Ciąg dalszy tabeli na następnej stronie

Ciąg dalszy tabeli z poprzedniej strony

1	2	3	4	5
BIEGLI, EKSPERCI, TŁUMACZE				
Niestawiennictwo biegłego, specjalisty, tłumacza prawidłowo zawiadomionego — usprawiedliwione (501)	1 — 1	1,3	1 — 1	5,0
ŚWIADKOWIE				
Niestawiennictwo świadka/ów prawidłowo zawiadomionego — usprawiedliwione (601)	7, w tym: 6 — 1 1 — 2	9	7, w tym: 6 — 1 1 — 2	13
Niestawiennictwo świadka/ów — nieusprawiedliwione w dniu rozprawy (602)	24, w tym: 17 — 1 5 — 1 1 — 3 1 — 4	30,8	24, w tym: 17 — 1 5 — 1 1 — 3 1 — 4	44,4
Niestawiennictwo świadka w okolicznościach świadczących o zamiarze uchylania się od złożenia zeznań (603)	1 — 3	1,3	1 — 3	1,9
Niestawiennictwo świadka/ów — funkcjonariusza Policji powołującego się na konieczność wykonania innych czynności służbowych (604)	1 — 1	1,3	1 — 1	1,3
Niestawiennictwo świadka/ów — funkcjonariusza Policji — nieusprawiedliwione (606)	2 — 1	2,6	2 — 1	3,7
Niestawiennictwo świadka/ów spowodowane niezawiadomieniem go o terminie rozprawy z uwagi na niewydanie lub wydanie wadliwego zarządzenia o zawiadomieniu (608)	2 — 1	2,6	2 — 1	3,7
Niestawiennictwo świadka/ów spowodowane niezawiadomieniem go o terminie rozprawy z uwagi na niewykonanie lub wadliwe wykonanie zarządzenia prezesa sądu o zawiadomieniu (609)	1 — 1	1,3	1 — 1	1,9
Niestawiennictwo świadka/ów, w sytuacji gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie administracji sądowej (610)	9, w tym: 8 — 1 1 — 2	11,5	9, w tym: 8 — 1 1 — 2	16,7
Niestawiennictwo świadka/ów, w sytuacji gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie poczty (611)	16, w tym: 14 — 1 2 — 2	20,5	16, w tym: 14 — 1 2 — 2	29,6

Ciąg dalszy tabeli na następnej stronie

Ciąg dalszy tabeli z poprzedniej strony

1	2	3	4	5
Niedoprowadzenie świadka/ów przez Policję bez podania przyczyny niewykonania nakazu doprowadzenia (613)	2 — 1	2,6	2 — 1	3,7
Wprawienie się świadka/ów w stan upojenia alkoholowego, odurzenia narkotycznego; dokonanie samouszkodzenia celem uniemożliwienia przeprowadzenia rozprawy; uniemożliwienie doprowadzenia (617)	1 — 1	1,3	1 — 1	1,9
Obiektywne trudności w ustaleniu aktualnego miejsca pobytu świadka (618)	8, w tym: 3 — 1 2 — 2 2 — 3 1 — 5	10,3	8, w tym: 3 — 1 2 — 2 2 — 3 1 — 5	14,8
CZŁONKOWIE SKŁADU ORZEKAJĄCEGO				
Niestawiennictwo sędziego — usprawiedliwione (701)	1 — 1	1,3	1 — 1	1,9
OSKARŻYCIEL				
Brak przypadku				
POWÓD CYWILNY				
Brak przypadku				
POKRZYWDZONY				
Niestawiennictwo pokrzywdzonego, w sytuacji gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie poczty (1006)	2, w tym: 1 — 1 1 — 2	2,9	2, w tym: 1 — 1 1 — 2	3,9
DOWODY				
Dopuszczenie/uzupełnienie dowodu z urzędu niebudzące zastrzeżeń (1101)	9, w tym: 8 — 1 1 — 4	11,5	9, w tym: 8 — 1 1 — 4	16,7
Dopuszczenie/uzupełnienie dowodu na wniosek strony niebudzące zastrzeżeń (1102)	3, w tym: 2 — 1 1 — 2	3,8	3, w tym: 2 — 1 1 — 2	5,6
Dopuszczenie/uzupełnienie dowodu z urzędu, którego potrzeba przeprowadzenia istniała już wcześniej (1103)	7, w tym: 6 — 1 1 — 2	9,0	7, w tym: 6 — 1 1 — 2	13,0
Dopuszczenie/uzupełnienie dowodu na wniosek strony, który mógł być złożony wcześniej (1104)	2 — 1	2,6	2 — 1	3,7
Nienadestanie żądanych akt przez inny sąd (1112)	1 — 1	1,3	1 — 1	1,9

Ciąg dalszy tabeli na następnej stronie

Ciąg dalszy tabeli z poprzedniej strony

1	2	3	4	5
Nienadestanie żądanych akt przez inną instytucję (1116)	2, w tym: 1 — 1 1 — 2	2,6	2, w tym: 1 — 1 1 — 2	3,7
Nienadestanie żądanych informacji przez inny sąd (1117)	1 — 1	1,3	1 — 1	1,9
Nienadestanie żądanych informacji przez Policję (1118)	2 — 1	2,6	2 — 1	3,7
Nienadestanie żądanych informacji przez inną instytucję państwową (1121)	2 — 1	2,6	2 — 1	3,7
Nienadestanie przez kuratora wywiadu środowiskowego (1124)	1 — 2	1,3	1 — 2	1,9
Zwłoka w rozpoznaniu wniosku dowodowego (1129)	1 — 1	1,3	1 — 1	1,9
Brak nadzoru sędziego referenta lub wadliwy nadzór nad prowadzonymi czynnościami i niewydawanie, odpowiednio do uzyskiwanych informacji lub wydawanie wadliwych, bieżących zarządzeń o sprowadzeniu dowodu lub przedsięwzięciu innych czynności organizacyjnych zmierzających do przeprowadzenia dowodu (1131)	8, w tym: 7 — 1 1 — 2	10,3	8, w tym: 7 — 1 1 — 2	14,8
PROCESOWE DZIAŁANIA STRON ŚWIADCZĄCE O ZAMIARZE PRZEDŁUŻANIA POSTĘPOWANIA				
Zatajenie przez oskarżonego okoliczności istotnych w świetle art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k. do rozprawy głównej (1203)	1 — 1	1,3	1 — 1	1,9
Zwłoka oskarżonego w złożeniu wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu w trybie art. 78 § 1 k.p.k. (1204)	2 — 1	2,6	2 — 1	3,7
Złożenie oczywiście bezzasadnego wniosku w trybie art. 378 k.p.k. (1206)	1 — 1	1,3	1 — 1	1,9
INNE POWODY OBNIŻENIA SPRAWNOŚCI POSTĘPOWANIA				
Wadliwe zaplanowanie sesji — wyznaczenie zbyt dużej liczby spraw na wokandę (1320)	3 — 1	3,8	3 — 1	5,6
Niepodjęcie decyzji lub spóźnione podjęcie decyzji w przedmiocie zastosowania środka zapobiegawczego, mimo istniejących ku temu przesłanek (1324)	1 — 1	1,3	1 — 1	1,9

Ciąg dalszy tabeli na następnej stronie

Ciąg dalszy tabeli z poprzedniej strony

1	2	3	4	5
Odroczenie wydania wyroku ze wskazaniem jako przyczyny zawilości sprawy albo innej ważnej przyczyny, przy braku ku temu podstaw z uwagi na charakter sprawy albo przy niedostatecznym uzasadnieniu takiej decyzji (1325)	2, w tym: 1 — 1 1 — 2	2,6	2, w tym: 1 — 1 1 — 2	3,7
Wniosek oskarżonego o odroczenie rozprawy związanej z niedoręczeniem odpisu aktu oskarżenia przed pierwszym terminem rozprawy głównej (1326)	1 — 1	1,3	1 — 1	1,9
Uwzględnienie przez sąd oczywiście nieuzasadnionego wniosku strony o odroczenie bądź przerwanie rozprawy (1327)	2, w tym: 1 — 1 1 — 2	2,6	2, w tym: 1 — 1 1 — 2	3,7
Oczywiście bezzasadne odroczenie lub przerwanie rozprawy mimo wniosku strony o opóźnienie jej rozpoczęcia (1328)	1 — 1	1,3	1 — 1	1,9

ZK — zakład karny, AŚ — areszt śledczy.

Źródło: Opracowanie własne.

78 spraw zakończonych, w których stwierdzono uchybienia w sprawności postępowania, toczyło się łącznie na 239 terminach rozpraw.

W 24 sprawach uchybienia nie wystąpiły na rozprawie, lecz wcześniej. W 54 sprawach natomiast do uchybień doszło również na rozprawie. Sprawy te odbyły się na łącznie 218 terminach rozpraw. Stwierdzone uchybienia skutkowały 158 straconymi terminami rozpraw w tychże 54 sprawach (koniecznością przerwania rozprawy 61 razy, odroczenia rozprawy 96 razy, w tym 12 razy bez terminu, 3 razy celem wydania wyroku, nadto w jednym wypadku zdjęciem sprawy z wokandy), co stanowiło 72,5% ogólnej liczby ich terminów, a 66,1% ogólnej liczby terminów rozpraw we wszystkich 78 zakończonych sprawach.

Wypada zwrócić uwagę na to, że nie w każdej z 54 spraw, w których wystąpiły przyczyny obniżenia sprawności postępowania, występowali wszyscy możliwi uczestnicy. I tak:

- powód cywilny nie wystąpił w żadnej ze spraw, a tym samym nie mógł wystąpić jego pełnomocnik,
- oskarżyciel posiłkowy wystąpił jedynie w trzech sprawach (i także jego pełnomocnik), lecz jego udział nie spowodował zaistnienia przyczyny obniżającej sprawność postępowania. Jedynie raz przyczyna obniża-

Tabela 2. Przyczyny obniżenia sprawności postępowania we wszystkich sprawach, w których odbyła się rozprawa główna (zbiorczo)

Przyczyna obniżenia sprawności postępowania — opis zmiennej	Liczba przypadków odniesiona do 54 spraw, w których odbyły się rozprawy główne i stwierdzono w nich uchybienia 54 sprawy — 225 przyczyn	Procent
Oskarżony	52	23,1
Obrońca	5	2,3
Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego	1	0,4
Pełnomocnik powoda cywilnego	0	0,0
Biegli, eksperci, tłumacze	1	0,4
Świadkowie	100	44,5
Członkowie składu orzekającego	1	0,4
Oskarżyciel	0	0,0
Powód cywilny	0	0,0
Pokrzywdzony	3	1,3
Dowody	46	20,5
Procesowe działania stron świadczące o zamiarze przedłużenia postępowania	5	2,2
Inne powody obniżenia sprawności postępowania	11	4,9

Źródło: Opracowanie własne.

jąca sprawność postępowania zaistniała po stronie jego pełnomocnika, co w odniesieniu do liczby spraw, w których wystąpił (tj. w trzech), daje aż 33%,

- pokrzywdzony wystąpił w 51 sprawach i raz zaistniała przyczyna obniżająca sprawność postępowania, ale wiązała się ona z wadliwym działaniem poczty i brakiem informacji o skutecznym powiadomieniu pokrzywdzonego,

- obrońca wystąpił w 27 sprawach. Pięciokrotnie po jego stronie miała miejsce przyczyna obniżająca sprawność postępowania, co stanowi 18,5% spraw, w których występowały obrońcy.

Trzeba również odnotować, że część przyczyn w blokach tematycznych ma wspólne podłoże, jakim jest brak skutecznego zawiadomienia

o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie poczty (przyczyny 108, 611, 1006), które razem dają aż 27 spraw, w których wystąpiły.

Nawet uwzględniając powyższą okoliczność, stwierdzić trzeba, że na 225 przyczyn obniżenia sprawności postępowania w 54 sprawach aż 125 (55,6%) leżało w ujęciu blokowym po stronie oskarżonych i świadków, co potwierdza potoczną obserwację, że rozprawy są najczęściej odraczane z przyczyn związanych z tymi uczestnikami postępowania.

Warto wskazać także te okoliczności, które w świetle badań nie stały się powodem obniżenia sprawności postępowania na rozprawie głównej (patrz załącznik).

2.1. Analiza spraw zakończonych na rozprawie głównej, w których przyczyny obniżające sprawność postępowania powstały poza nią (24 sprawy)

Wstępny opis spraw

W 24 sprawach tej kategorii 9 to sprawy z Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy, 9 z Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa, 6 z Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi.

Objętość akt w 23 przypadkach sprowadzała się do jednego tomu, w jednym wypadku akta sprawy składały się z dwóch tomów.

Wszystkie te sprawy toczyły się z oskarżenia publicznego, w tym w 22 przypadkach w akcie oskarżenia wskazano zwyczajny tryb postępowania, w dwóch zaś tryb uproszczony.

Przedmiotowe sprawy rozpoznano: 19 — w trybie zwyczajnym, trzy — w trybie uproszczonym, dwie zaś — postanowieniem albo wyrokiem w trybie art. 343 § 5 k.p.k.

W 21 sprawach występował jeden oskarżony, w dwóch oskarżono po dwie osoby, w jednej zaś trzy osoby.

W siedmiu sprawach był tymczasowo aresztowany jeden oskarżony, w jednej — dwóch.

Z pomocy obrońcy oskarżeni korzystali w 11 sprawach, w tym w dziewięciu występował jeden obrońca, a w dwóch występowało dwóch obrońców.

W sprawach tej kategorii nie występował oskarżyciel posiłkowy ani też powód cywilny.

W dziewięciu sprawach wnioskowano o przesłuchanie jednego świadka, w czterech — dwóch, w trzech — trzech, w sześciu — czterech

i w jednej — siedmiu świadków. W jednej sprawie nie wnioskowano o przesłuchanie świadka.

W toku postępowania sądowego przesłuchano świadków w 12 sprawach: w siedmiu jednego, w trzech — dwóch, w dwóch — czterech.

W ośmiu sprawach w akcie oskarżenia wnioskowano o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego: w sześciu sprawach z jednej opinii, w dwóch — z dwóch.

Na rozprawie taki dowód przeprowadzono w czterech sprawach, w trzech z jednej opinii i w jednej sprawie — z trzech.

Liczba i struktura zarzutów

W 22 sprawach oskarżonym postawiono w akcie oskarżenia po jednym zarzucie, w dwóch po dwa zarzuty.

W 21 sprawach zarzuty opierały się na kodeksie karnym z 1997 r., a w trzech przypadkach dotyczyły kodeksu karnego z 1969 r.

Najczęściej występujące kwalifikacje prawne to: art. 209 § 1 k.k. — w czterech sprawach, 270 § 1 k.k. — w czterech, 280 § 1 k.k. — w trzech, 286 § 1 k.k. — w trzech, 279 § 1 k.k. — w dwóch, 177 § 1 k.k. — w dwóch. W żadnej ze spraw nie uznano, że zarzuty mają skomplikowany charakter.

W 23 przypadkach sprawę rozpoznawano po raz pierwszy po wniesieniu aktu oskarżenia, w jednym przypadku była rozpoznawana od początku tylko raz.

W 21 sprawach wydano zarządzenie o zarejestrowaniu sprawy, w dwóch nie wydano takiego zarządzenia, w jednej brak było możliwości ustalenia, czy wydano zarządzenie o zarejestrowaniu sprawy. W żadnej ze spraw nie wydano zarządzenia w trybie art. 337 § 1 k.p.k.

W 15 sprawach doręczono odpis aktu oskarżenia, w pięciu nie dokonano doręczenia, w czterech zaś sprawach brak było w aktach dowodu doręczenia odpisu aktu oskarżenia.

W dwóch sprawach wystąpiła zwłoka w doręczeniu aktu oskarżenia (tj. upłynął okres powyżej 14 dni od dnia wysłania odpisu aktu oskarżenia pierwszemu uprawnionemu do dnia doręczenia odpisu aktu oskarżenia ostatniemu uprawnionemu) — w jednej ze spraw 484-dniowa, w drugiej 857-dniowa. W pierwszej ze spraw — III K 1244/99 Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi — wysłano odpis aktu oskarżenia uprawnionemu (jeden oskarżony) 8 października 1999 r. (dzień po rejestracji sprawy), doręczenie nastąpiło zaś 21 lutego 2001 r. Przyczyną tego był niewłaści-

wy nadzór sędziego referenta nad wykonaniem zarządzeń o doręczeniu, a także działania opóźniające ze strony oskarżonego. Zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy wydano 9 marca 2001 r. Sprawa zakończyła się na jednym terminie (4 kwietnia 2001 r.). W drugiej ze spraw — V K 956/99 Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy — 11 października 1999 r. wysłano uprawnionemu odpis aktu oskarżenia, doręczono zaś 30 kwietnia 2002 r. Przyczyną, podobnie jak w poprzedniej sprawie, był niewłaściwy nadzór sędziego referenta nad wykonaniem zarządzeń o doręczeniu, a także działania opóźniające ze strony oskarżonego. Sprawa zakończyła się na dwóch terminach — 4 kwietnia 2002 r. i 13 maja 2002 r.

W sprawach, w których nie doszło do doręczenia aktu oskarżenia, przyczynami były: działania opóźniające ze strony oskarżonego, nieprawidłowości w działaniu poczty, niewykonywanie lub wadliwe wykonywanie przez sekretariat wydanych zarządzeń, brak nadzoru lub niewłaściwy nadzór przewodniczącego wydziału lub sędziego referenta nad wykonaniem zarządzeń.

W 12 przypadkach skierowano sprawę na posiedzenie w trybie art. 339 k.p.k., w tym w dwóch sprawach nastąpiło to ze zwłoką, tj. upłynął okres powyżej miesiąca od dnia ujawnienia się okoliczności uzasadniających potrzebę skierowania sprawy na posiedzenie do dnia wydania zarządzenia w tym przedmiocie, w sprawie III K 1354/99 Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa — 33 dni, w sprawie VI K 1156/99 Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy — 182 dni.

W pierwszej ze spraw 3 grudnia 1999 r. wydano zarządzenie o wyznaczeniu posiedzenia w przedmiocie warunkowego umorzenia postępowania, natomiast okoliczność uzasadniająca skierowanie sprawy na posiedzenie w tym przedmiocie ujawniła się już w dniu rejestracji sprawy, tj. 4 października 1999 r. Warto zaznaczyć, że na dziewięć terminów posiedzenia nie stawiła się oskarżona, sprawa zaś została rozstrzygnięta nie na posiedzeniu, lecz na pierwszym terminie rozprawy — 6 grudnia 2001 r.

W drugiej ze spraw zarządzenie o wyznaczeniu posiedzenia w przedmiocie warunkowego umorzenia postępowania wydano 8 maja 2000 r., natomiast okoliczność uzasadniająca skierowanie sprawy na posiedzenie w tym przedmiocie ujawniła się w dniu rejestracji, tj. 6 października 1999 r. Odmówiono wydania postanowienia o warunkowym umorzeniu postępowania, sprawa zaś została rozstrzygnięta na pierwszym terminie rozprawy — 31 lipca 2000 r.

We wszystkich sprawach wydano zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy głównej, z czego jedynie w pięciu bez zwłoki (tj. nie upłynął okres

powyżej miesiąca od dnia wpływu sprawy i jej rejestracji), w pozostałych zaś 19 ze zwłoką.

W sześciu sprawach okres zwłoki nie przekroczył dwóch miesięcy. W pozostałych przekraczał okres trzech miesięcy, w skrajnych wypadkach wynosił nawet ponad dwa lata. Przyczyny zwłoki w wyżej omówionych sprawach to w połowie konieczność rozpoznania spraw zaległych, a w pozostałym zakresie wynik: wadliwej pracy przewodniczącego wydziału i sędziego referenta, procedowania w przedmiocie środka zapobiegawczego, przyczyn leżących po stronie oskarżonego innych niż uzasadniające zawieszenie postępowania, konieczności podjęcia czynności dowodowych przygotowujących rozprawę główną.

Dwie sprawy z najdłuższym okresem zwłoki dotyczą spraw Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy: V K 956/99 — 842 dni oraz VIII K 830/99 — 763 dni. W pierwszej z nich zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy głównej wydano 5 marca 2002 r. i — jak już wyżej wskazano — zakończyła się ona na dwóch terminach. W drugiej sprawie zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy głównej wydano 18 grudnia 2001 r. i zakończyła się ona na jednym terminie.

W siedmiu sprawach wystąpiła zwłoka w wykonaniu zarządzenia (tj. upłynął okres powyżej 7 dni od dnia wydania zarządzenia), lecz w żadnej ze spraw nie przekroczyła ona 20 dni. W czterech sprawach zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy było niekompletne. W 22 sprawach rozprawa główna miała zaledwie jeden termin (91,7% tej kategorii spraw), w jednej — dwa terminy i w jednej — trzy terminy.

W 21 sprawach orzeczenia kończące postępowanie uprawomocniły się w pierwszej instancji, natomiast spośród pozostałych tylko w jednej stwierdzono zwłokę w przebiegu postępowania międzyinstancyjnego.

2.2. Analiza spraw zakończonych na rozprawie głównej, w których stwierdzono przyczyny obniżające sprawność postępowania (54 sprawy)

Wstępny opis spraw

W 54 sprawach tej kategorii 19 to sprawy z Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy, 18 z Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa, 15 z Sądu Rejonowego dla Warszawy Pragi, 2 z Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia.

Objętość akt w 44 przypadkach sprowadzała się do jednego tomu, w ośmiu akta sprawy składały się z dwóch tomów, w dwóch zaś — z trzech.

Wszystkie te sprawy były z oskarżenia publicznego, w tym w 42 przypadkach w akcie oskarżenia wskazano zwyczajny tryb postępowania, w 11 tryb uproszczony, w jednej zaś nie wskazano trybu — sprawa VIII K 547/00 Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa.

Sprawy te rozpoznano: w trybie zwyczajnym 50, w trybie uproszczonym 4.

W 41 sprawach występował jeden oskarżony, w 10 oskarżono po dwie osoby, w trzech zaś trzy osoby.

W 17 ze spraw był tymczasowo aresztowany jeden oskarżony; w trzech sprawach było tymczasowo aresztowanych dwóch oskarżonych, a w jednej trzech.

Z pomocy obrońcy oskarżeni korzystali w 27 sprawach, w tym w 22 występował jeden obrońca, w czterech — dwóch, a w jednej — trzech.

W sprawach tej kategorii w trzech sprawach wystąpił oskarżyciel posiłkowy i jego pełnomocnik, w żadnej zaś nie wystąpił powód cywilny.

W 12 sprawach wnioskowano o przesłuchanie jednego świadka, w 12 sprawach — dwóch, w 9 — trzech, w 5 — czterech, w 4 — pięciu, w 5 — sześciu, w 2 — siedmiu, w 1 — ośmiu, w 1 — dziewięciu, w 1 — trzynastu i w 1 — czternastu świadków. W jednej sprawie nie wnioskowano o przesłuchanie świadka.

W toku postępowania sądowego przesłuchano świadków w 42 sprawach, w 9 jednego, w 5 dwóch, w 8 trzech, w 7 czterech, w 4 pięciu, w 4 sześciu, w pięciu zaś odpowiednio 7, 8, 9, 10, 16.

W 16 sprawach w akcie oskarżenia wnioskowano o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego. W 12 sprawach z jednej opinii, w trzech — z dwóch, w jednej — z trzech.

Na rozprawie przeprowadzono taki dowód w 16 sprawach z jednej opinii, w trzech — z dwóch, w dwóch — z trzech i w jednej — z czterech.

Liczba i struktura zarzutów

W 42 sprawach oskarżonym postawiono w akcie oskarżenia po jednym zarzucie, w siedmiu po dwa zarzuty, w jednej trzy zarzuty, w trzech cztery i w jednej pięć zarzutów.

W 37 sprawach zarzuty postawiono na podstawie kodeksu karnego z 1997 r., a w 14 przypadkach — kodeksu karnego z 1969 r., w dwóch sprawach — ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, a w jednej — z ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Najczęściej występujące kwalifikacje prawne to: art. 286 § 1 k.k. — w sześciu sprawach, 279 § 1 k.k. — w pięciu, 280 § 1 k.k. — w pięciu. W żadnej ze spraw nie uznano, że zarzuty mają skomplikowany charakter.

W 42 przypadkach sprawę rozpoznawano po raz pierwszy po wniesieniu aktu oskarżenia.

W 52 sprawach wydano zarządzenie o zarejestrowaniu sprawy, w dwóch nie wydano takiego zarządzenia. W jednej ze spraw wydano zarządzenie w trybie art. 337 § 1 k.p.k.

W 37 sprawach doręczono odpis aktu oskarżenia, w 3 nie dokonano doręczenia, w 14 zaś brak było w aktach dowodu doręczenia odpisu aktu oskarżenia.

W dziewięciu sprawach wystąpiła zwłoka w doręczeniu aktu oskarżenia (tj. upłynął okres powyżej 14 dni od dnia wysłania odpisu aktu oskarżenia pierwszemu uprawnionemu do dnia doręczenia odpisu aktu oskarżenia ostatniemu uprawnionemu). W większości spraw nie przekroczył on 100 dni. W dwóch sprawach zwłoka ta wyniosła 659 dni i 404 dni.

W pierwszej ze spraw — V K 952/99 Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy — wysłano odpis aktu oskarżenia uprawnionemu (jeden oskarżony) 18 października 1999 r. (10 dni po rejestracji sprawy), doręczenie zaś nastąpiło 7 sierpnia 2001 r. Przyczyną tego były działania opóźniające ze strony oskarżonego. Zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy wydano 21 maja 2001 r. Sprawa zakończyła się na dwóch terminach (wyrok 7 sierpnia 2001 r.).

W drugiej ostatniej ze spraw — II K 4645/00 Sądu Rejonowego dla Warszawy Śródmieścia — 19 października 1999 r. wysłano uprawnionemu odpis aktu oskarżenia, doręczono zaś 28 listopada 2000 r. Przyczyną tego był niewłaściwy nadzór sędziego referenta nad wykonaniem zarządzeń o doręczeniu. Zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy wydano 13 listopada 2001 r., a zatem przed skutecznym doręčeniem odpisu aktu oskarżenia. Sprawa zakończyła się na czterech terminach. Pierwszy — 6 grudnia 2000 r., wyrok wydano zaś 1 marca 2001 r.

W sprawach, w których nie doszło do doręczenia aktu oskarżenia, przyczynami były: działania opóźniające ze strony oskarżonego, nieprawidłowości w działaniu poczty, niewykonywanie lub wadliwe wykonywanie przez sekretariat wydanych zarządzeń, brak nadzoru lub niewłaściwy nadzór przewodniczącego wydziału lub sędziego referenta nad wykonaniem zarządzeń.

W 15 sprawach skierowano sprawę na posiedzenie w trybie art. 339 k.p.k., z tego w jednej nastąpiło to ze zwłoką, tj. upłynął okres powyżej miesiąca od dnia ujawnienia się okoliczności uzasadniających potrzebę skierowania sprawy na posiedzenie do dnia wydania zarządzenia w tym przedmiocie. Zwłoka ta wynosiła 604 dni. W sprawie V K 962/99 Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy akt oskarżenia skierowany został 13 października 1999 r. i w dniu tym nastąpiła rejestracja sprawy (trzech oskarżonych). Zarządzenie o skierowaniu sprawy na posiedzenie w trybie art. 339 § 3 pkt 7 k.p.k. wydano 10 lipca 2001 r. Warto zauważyć, że sprawa ta nie zakończyła się na posiedzeniu i sąd skierował ją na rozprawę, gdzie sprawa zakończyła się na trzech terminach (pierwszy — 25 września 2001 r., wyrok zapadł zaś 12 grudnia 2001 r.).

We wszystkich sprawach wydano zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy głównej, z czego jedynie w 15 bez zwłoki (tj. nie upłynął okres powyżej miesiąca od dnia wpływu sprawy i jej rejestracji), w pozostałych zaś 39 — ze zwłoką. W 29 sprawach okres zwłoki nie przekroczył roku. W pozostałych przekroczył ten okres, a w skrajnych wypadkach wyniósł 639 i 670 dni. Przyczyny zwłoki w wyżej omówionych sprawach to w połowie konieczność rozpoznania spraw zaległych, a w pozostałym zakresie wynik: wadliwej pracy przewodniczącego wydziału i sędziego referenta, procedowania w przedmiocie środka zapobiegawczego, przyczyn leżących po stronie oskarżonego innych niż uzasadniające zawieszenie postępowania, konieczności podjęcia czynności dowodowych przygotowujących rozprawę główną.

Omówić wypada dwie wskazane sprawy. W sprawie V K 962/99 Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy akt oskarżenia został skierowany 13 października 1999 r. Zarządzenie o skierowaniu sprawy na rozprawę wydano 17 sierpnia 2001 r. Sprawa zakończyła się na trzech terminach (pierwszy — 25 września 2001 r., wyrok zapadł zaś 12 grudnia 2001 r.). Sprawa III K 1349/99 Sądu Rejonowego dla Warszawy Mokotowa została zarejestrowana 4 października 1999 r. (wpływ 1 października 1999 r.). Zarządzenie o skierowaniu sprawy na rozprawę wydano 9 sierpnia 2001 r. Sprawa zakończyła się na sześciu terminach (pierwszy — 29 sierpnia 2001 r., wyrok zapadł 28 marca 2002 r.) i dotyczyła dwóch zarzutów z ustawy o zapobieganiu narkomanii z 24 kwietnia 1997 r.

W 13 sprawach wystąpiła zwłoka w wykonaniu zarządzenia (tj. upłynął okres powyżej 7 dni od dnia wydania zarządzenia), lecz w żadnej z nich nie przekroczyła ona 35 dni, a w większości spraw 7.

W 18 sprawach zarządzenie o wyznaczeniu rozprawy było niekompletne, z czego w 16 niekompletność sprowadzała się do innych niż główne przyjęte w ankiecie przyczyny wadliwości zarządzenia.

W jednej sprawie rozprawa główna miała jeden termin, w 10 dwa i w 17 trzy, w 7 cztery, w 8 pięć, w 5 sześć, w dwóch sprawach 7 terminów, w dwóch 8, w dwóch sprawach — 9 terminów.

W 10 sprawach złożono wniosek o sporządzenie uzasadnienia i w dziewięciu z nich uzasadnienie sporządzono w terminie do 7 dni, a w jednej ze spraw nie można ustalić na podstawie akt, czy uzasadnienie zostało sporządzone w terminie.

W dwóch sprawach wystąpiła zwłoka doręczenia odpisu orzeczenia z uzasadnieniem, tj. upłynął okres powyżej 14 dni od dnia wysłania odpisu pierwszemu uprawnionemu do dnia doręczenia odpisu ostatniemu uprawnionemu. Zwłoka ta nie przekroczyła w żadnej ze spraw 10 dni i związana była z niewłaściwym działaniem poczty.

W trzech sprawach wystąpiła zwłoka w zawiadomienia o przyjęciu środka odwoławczego, tj. upłynął okres powyżej 30 dni od dnia wywiedzenia apelacji albo zażalenia przez ostatniego uprawnionego do dnia doręczenia zawiadomienia o przyjęciu środka odwoławczego ostatniemu uprawnionemu albo okres powyżej 14 dni przy jednym uprawnionym. W jednej ze spraw okres zwłoki wyniósł 250 dni. W sprawie VIII K 830/99 Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy wywiedzono apelację 5 czerwca 2000 r., a doręczono zawiadomienie o przyjęciu apelacji 15 marca 2001 r. Przyczyny takiego stanu rzeczy to nieprawidłowości w działaniu poczty, wezwanie strony do uzupełnienia braków formalnych apelacji (dopiero 2 października 2000 r. wysłano do stron zawiadomienia o przyjęciu apelacji), a także brak właściwego nadzoru przewodniczącego wydziału. W pozostałych sprawach okres zwłoki wyniósł 30 i 4 dni.

Tylko w jednej sprawie okres trwania rozprawy głównej przekroczył 9 miesięcy (301 dni), a w 29 nie przekroczył 100 dni (54%).

Wnioski do punktów 2.1 i 2.2

Bezspornie, jak wynika z analizy danych z 24 spraw, w których przyczyny obniżające sprawność zaistniały poza rozprawą, główną przyczyną wykazania tych spraw w pozycji 10.3 ankiety (sprawy zakończone, w których stwierdzono przyczyny obniżenia sprawności postępowania) była zwłoka w skierowaniu na termin rozprawy głównej (79% spraw).

Podobnie rzecz się ma w wypadku 54 spraw zakończonych na rozprawie (2.2), stanowiących 72% spraw wyznaczonych na rozprawę ze zwłoką.

Przy analizie łącznej 78 spraw trzeba stanowczo stwierdzić, że w 52 wypadkach sprawy zakończyły się maksymalnie w trzech terminach, a w kategorii 54 spraw — w których doszło do obniżenia sprawności postępowania na rozprawie — 28 spraw.

Zaznaczyć należy, że gdy sprawy te skierowano na rozprawę główną, zdecydowana ich większość zakończyła się w pierwszym terminie (analiza 24 spraw), przy drugiej zaś kategorii okres rozpoznania na rozprawie nie przekraczał na ogół 100 dni.

Analiza danych prowadzi do wniosku, że głównymi przyczynami obniżenia sprawności postępowania są:

- **niestawiennictwo oskarżonego z wolności nieusprawiedliwione — prawie 18%,**
- **ukrywanie się oskarżonego — 5,1%,**
- **niestawiennictwo oskarżonego z wolności, w sytuacji gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie administracji sądowej — 5,1%,**
- **niestawiennictwo oskarżonego z wolności, w sytuacji gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie poczty — 9%,**
- **niestawiennictwo obrońcy prawidłowo zawiadomionego usprawiedliwione — 5,3%,**
- **niestawiennictwo obrońcy nieusprawiedliwione w dniu rozprawy — 7,9%,**
- **niestawiennictwo świadka/ów prawidłowo zawiadomionego usprawiedliwione — 9%,**
- **niestawiennictwo świadka/ów nieusprawiedliwione w dniu rozprawy — 30,8%,**
- **niestawiennictwo świadka/ów, w sytuacji gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie administracji sądowej — 11,5%,**
- **niestawiennictwo świadka/ów, w sytuacji gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie poczty — 20,5%,**
- **obiektywne trudności w ustaleniu aktualnego miejsca pobytu świadka — 10,3%,**
- **konieczność dopuszczenia/uzupełnienia dowodu z urzędu niebudząca zastrzeżeń — 11,5%,**

- dopuszczenie/uzupełnienie dowodu z urzędu, którego potrzeba przeprowadzenia istniała już wcześniej — 9%,
- brak nadzoru sędziego referenta lub wadliwy nadzór nad prowadzonymi czynnościami i niewydawanie, odpowiednio do uzyskiwanych informacji lub wydawanie wadliwych, bieżących zarządzeń o sprowadzeniu dowodu lub przedsięwzięciu innych czynności organizacyjnych zmierzających do przeprowadzenia dowodu — 10,3%.

Wskazany procent odnosi się do liczby 78 spraw i jest uwzględnieniem liczby nieprawidłowości w odniesieniu do tej liczby spraw każdorazowo, przy zaznaczeniu, że wskazywane przyczyny obniżenia sprawności postępowania były wskazywane w ankiecie przy terminach rozpraw maksymalnie jako trzy, choć każda z nich skutkowałą określoną w ankiecie konsekwencją procesową (odroczenie, przerwa itd.), a analizujący dokonywał ustalenia kolejności wskazania przyczyn. Poniżej w celu pełniejszego zobrazowania przedstawiamy zestawienie przyczyn z uwzględnieniem ich kolejności na terminach rozpraw (por. tabela 3).

Analiza tych danych prowadzi do wniosku, że wśród wszystkich przyczyn obniżenia sprawności postępowania najważniejsze są te, które zostały wskazane jako pierwsze, i wówczas przyczynami obniżenia sprawności postępowania są:

- niestawiennictwo oskarżonego z wolności nieusprawiedliwione — 13,3%,
- ukrywanie się oskarżonego — 5,7%,
- niestawiennictwo świadka/ów nieusprawiedliwione w dniu rozprawy — 19%,
- niestawiennictwo świadka/ów, w sytuacji gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie poczty — 5,1%,
- obiektywne trudności w ustaleniu aktualnego miejsca pobytu świadka — 7,6%,
- konieczność dopuszczenia/uzupełnienia dowodu z urzędu niebudzące zastrzeżeń — 5,7%.

Pozostałe przyczyny wskazane jednokrotnie jako drugie i trzecie rodziły konieczność odroczenia lub przerwy w rozprawie, ale niejednokrotnie pozwalały na przeprowadzenie pewnych czynności procesowych. Przykładowo, wskazanie jako przyczyny pierwszej nieusprawiedliwionego niestawiennictwa oskarżonego wówczas, gdy drugą przyczyną było niestawiennictwo części świadków, pozwalałoby w sytuacji niezastnienia pierwszej przyczyny na przesłuchanie oskarżonego i czę-

ści świadków i dopiero z uwagi na brak stawiennictwa pozostałych istotnych świadków zachodziłaby konieczność przerwania lub też odroczenia rozprawy.

W tym stanie rzeczy wydaje się oczywiste, gdzie leżą główne przyczyny obniżenia sprawności postępowania.

Tabela 3. Przyczyny obniżenia sprawności postępowania (z uwzględnieniem ich kolejności na terminach rozpraw)

Przyczyna obniżenia sprawności postępowania — opis zmiennej	Zmienna jako pierwsza przyczyna	Procent	Zmienna jako druga przyczyna	Procent	Zmienna jako trzecia przyczyna	Procent	
	1	2	3	4	5	6	7
OSKARŻONY							
Niestawiennictwo oskarżonego z wolności prawidłowo zawiadomionego — usprawiedliwione (101)	1	0,6	0	0	0	0,0	
Niestawiennictwo oskarżonego z wolności — nieusprawiedliwione (103)	21	13,3	0	0	0	0,0	
Ukrywanie się oskarżonego (104)	9	5,7	0	0	0	0,0	
Niestawiennictwo oskarżonego z wolności, w sytuacji gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działania administracji sądowej (107)	5	3,2	1	2	0	0,0	
Niestawiennictwo oskarżonego z wolności, w sytuacji gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działania poczty (108)	4	2,5	4	8	0	0,0	
Niedoprowadzenie oskarżonego z wolności (art. 75 § 2, 247 k.p.k.) z uwagi na nieuzasadnione poniechanie wydania zarządzenia o doprowadzeniu albo wydanie wadliwego zarządzenia przez prezesa sądu (111)	0	0,0	1	2	0	0,0	

Ciąg dalszy tabeli na następnej stronie

Ciąg dalszy tabeli z poprzedniej strony

1	2	3	4	5	6	7
Niedoprowadzenie oskarżonego z wolności (art. 75 § 2, 247 k.p.k.) z uwagi na niewykonanie albo wadliwe wykonanie zarządzenia o doprowadzeniu przez Policję (114)	2	1,3	0	0	0	0,0
Stawienie się oskarżonego w stanie uniemożliwiającym udział w rozprawie, w szczególności w stanie upojenia alkoholowego, odurzenia narkotycznego, lub niedopuszczenie go przed sąd z uwagi na powyższy stan, w sytuacji gdy sąd uznał jego udział w rozprawie za niezbędny (brak przesłanek z art. 376 k.p.k. i 377 k.p.k.) (118)	1	0,6	0	0	0	0,0
Niedoprowadzenie oskarżonego pozbawionego wolności (ZK, AŚ) z uwagi na niewykonanie albo wadliwe wykonanie zarządzenia o doprowadzeniu (lub przetransportowaniu) przez Batalion Konwojowo-Ochronny (122)	1	0,6	0	0	0	0,0
Niedoprowadzenie oskarżonego pozbawionego wolności (ZK, AŚ) z uwagi na niewykonanie albo wadliwe wykonanie zarządzenia o doprowadzeniu (lub przetransportowaniu) albo o zastrzeżeniu zakazu przetransportowywania do innej jednostki służby więziennej przez administrację AŚ, ZK (124)	0	0,0	1	2	0	0,0
Niedoprowadzenie oskarżonego pozbawionego wolności (ZK, AŚ) z uwagi na chorobę oskarżonego (126)	1	0,6	0	0	0	0,0
OBRÓŃCA						
Niestawiennictwo obrońcy prawidłowo zawiadomionego — usprawiedliwione (201)	2	1,3	0	0	0	0,0
Niestawiennictwo obrońcy — nieusprawiedliwione w dniu rozprawy (203)	2	1,3	1	2	0	0,0
PEŁNOMOCNIK OSKARŻYCIELA POSIŁKOWEGO (wystąpił w trzech sprawach)						
Niestawiennictwo pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego nieusprawiedliwione, gdy był wezwany do obowiązkowego stawiennictwa (303)	1	0,6	0	0	0	0,0
PEŁNOMOCNIK POWODA CYWILNEGO Brak przypadków						
BIEGLI, SPECJALIŚCI, TŁUMACZE						
Niestawiennictwo biegłego, specjalisty, tłumacza prawidłowo zawiadomionego — usprawiedliwione (501)	1	0,6	0	0	0	0,0

Ciąg dalszy tabeli na następnej stronie

Ciąg dalszy tabeli z poprzedniej strony

1	2	3	4	5	6	7
ŚWIADKOWIE						
Niestawiennictwo świadka/ów prawidłowo zawiadomionego — usprawiedliwione (601)	5	3,2	3	6	0	0,0
Niestawiennictwo świadka/ów — nieusprawiedliwione w dniu rozprawy (602)	30	19,0	4	8	0	0,0
Niestawiennictwo świadka w okolicznościach świadczących o zamiarze uchylania się od złożenia zeznań (603)	3	1,9	0	0	0	0,0
Niestawiennictwo świadka/ów — funkcjonariusza Policji powołującego się na konieczność wykonania innych czynności służbowych (604)	1	0,6	0	0	0	0,0
Niestawiennictwo świadka/ów — funkcjonariusza Policji — nieusprawiedliwione (606)	2	1,3	0	0	0	0,0
Niestawiennictwo świadka/ów spowodowane niezawiadomieniem go o terminie rozprawy z uwagi na niewydanie lub wydanie wadliwego zarządzenia o zawiadomieniu (608)	2	1,3	0	0	0	0,0
Niestawiennictwo świadka/ów spowodowane niezawiadomieniem go o terminie rozprawy z uwagi na niewykonanie lub wadliwe wykonanie zarządzenia prezesa sądu o zawiadomieniu (609)	0	0,0	1	2	0	0,0
Niestawiennictwo świadka/ów, w sytuacji gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie administracji sądowej (610)	3	1,9	5	10	2	11,8
Niestawiennictwo świadka/ów, w sytuacji gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie poczty (611)	8	5,1	5	10	5	29,4
Niedoprowadzenie świadka/ów przez Policję bez podania przyczyny niewykonania nakazu doprowadzenia (613)	2	1,3	0	0	0	0,0
Wprawienie się świadka/ów w stan upojenia alkoholowego, odurzenia narkotycznego; dokonanie samouszkodzenia celem uniemożliwienia przeprowadzenia rozprawy; uniemożliwienie doprowadzenia (617)	0	0,0	1	2	0	0,0
Obiektywne trudności w ustaleniu aktualnego miejsca pobytu świadka (618)	12	7,6	3	6	3	17,6

Ciąg dalszy tabeli na następnej stronie

Ciąg dalszy tabeli z poprzedniej strony

1	2	3	4	5	6	7
CZŁONKOWIE SKŁADU ORZEKAJĄCEGO						
Niestawiennictwo sędziego — usprawiedliwione (701)	1	0,6	0	0	0	0,0
OSKARŻYCIEL						
Brak przypadku						
POWÓD CYWILNY						
Brak przypadku						
POKRZYWDZONY						
Niestawiennictwo pokrzywdzonego, w sytuacji gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie poczty (1006)	2	1,3	1	2	1	5,9
DOWODY						
Dopuszczenie/uzupełnienie dowodu z urzędu niebudzące zastrzeżeń (1101)	9	5,7	2	4	0	0,0
Dopuszczenie/uzupełnienie dowodu na wniosek strony niebudzące zastrzeżeń (1102)	3	1,9	1	2	0	0,0
Dopuszczenie/uzupełnienie dowodu z urzędu, którego potrzeba przeprowadzenia istniała już wcześniej (1103)	3	1,9	4	8	0	0,0
Dopuszczenie/uzupełnienie dowodu na wniosek strony, który mógł być wnioskowany wcześniej (1104)	0	0,0	2	4	0	0,0
Nienadestanie żądanych akt przez inny sąd (1112)	0	0,0	1	2	0	0,0
Nienadestanie żądanych akt przez inną instytucję (1116)	2	1,3	1	2	0	0,0
Nienadestanie żądanych informacji przez inny sąd (1117)	0	0,0	1	2	0	0,0
Nienadestanie żądanych informacji przez Policję (1118)	2	1,3	0	0	0	0,0
Nienadestanie żądanych informacji przez inną instytucję państwową (1121)	0	0,0	0	0	2	11,8
Nienadestanie przez kuratora wywiadu środowiskowego (1124)	0	0,0	2	4	0	0,0
Zwłoka w rozpoznaniu wniosku dowodowego (1129)	0	0,0	1	2	0	0,0
Brak nadzoru sędziego referenta lub wadliwy nadzór nad prowadzonymi czynnościami i niewydawanie, odpowiednio do uzyskiwanych informacji lub wydawanie wadliwych, bieżących zarządzeń o sprowadzeniu dowodu lub przedsięwzięciu innych czynności organizacyjnych zmierzających do przeprowadzenia dowodu (1131)	4	2,5	3	6	1	5,9

Ciąg dalszy tabeli na następnej stronie

Ciąg dalszy tabeli z poprzedniej strony

1	2	3	4	5	6	7
PROCESOWE DZIAŁANIA STRON ŚWIADCZĄCE O ZAMIARZE PRZEDŁUŻANIA POSTĘPOWANIA						
Zatajenie przez oskarżonego okoliczności istotnych w świetle art. 79 § 1 pkt 3 k.p.k. do rozprawy głównej (1203)	1	0,6	0	0	0	0,0
Zwłoka oskarżonego w złożeniu wniosku o wyznaczenie obrońcy z urzędu w trybie art. 78 § 1 k.p.k. (1204)	2	1,3	0	0	0	0,0
Złożenie oczywiście bezzasadnego wniosku w trybie art. 378 k.p.k. (1206)	0	0,0	0	0	1	5,9
INNE POWODY OBNIŻENIA SPRAWNOŚCI POSTĘPOWANIA						
Wadliwe zaplanowanie sesji — wyznaczenie zbyt dużej liczby spraw na wokandę (1320)	2	1,3	0	0	0	0,0
Niepodjęcie decyzji lub spóźnione podjęcie decyzji w przedmiocie zastosowania środka zapobiegawczego, mimo istniejących ku temu przesłanek (1324)	0	0,0	0	0	1	5,9
Odroczenie wydania wyroku ze wskazaniem jako przyczyny zawichości sprawy albo innej ważnej przyczyny, przy braku ku temu podstaw z uwagi na charakter sprawy albo przy niedostatecznym uzasadnieniu takiej decyzji (1325)	3	1,9	0	0	0	0,0
Wniosek oskarżonego o odroczenie rozprawy związany z niedoręczeniem odpisu aktu oskarżenia przed pierwszym terminem rozprawy głównej (1326)	1	0,6	0	0	0	0,0
Uwzględnienie przez sąd oczywiście nieuzasadnionego wniosku strony o odroczenie bądź przerwanie rozprawy (1327)	3	1,9	0	0	0	0,0
Oczywiście bezzasadne odroczenie lub przerwanie rozprawy mimo wniosku strony o opóźnienie jej rozpoczęcia (1328)	1	0,6	0	0	0	0,0

ZK — zakład karny, AŚ — areszt śledczy.

Źródło: Opracowanie własne.

Załącznik

ZDARZAJĄCE SIĘ PRZYCZYNY OBNIŻENIA SPRAWNOŚCI POSTĘPOWANIA, KTÓRE NIE WYSTĄPIŁY W ZBADANYCH SPRAWACH

Oskarżony:

- niestawiennictwo oskarżonego z wolności w sytuacji, gdy formalne usprawiedliwienie budzi wątpliwości;

- niestawiennictwo oskarżonego z wolności spowodowane niezawiadomieniem go o terminie rozprawy z uwagi na niewydanie zarządzenia o zawiadomieniu lub wydanie wadliwego zarządzenia;
- niestawiennictwo oskarżonego z wolności spowodowane niezawiadomieniem go o terminie rozprawy z uwagi na niewykonanie lub wadliwe wykonanie zarządzenia prezesa sądu o zawiadomieniu;
- niestawiennictwo oskarżonego z wolności w sytuacji, gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie policji;
- niestawiennictwo oskarżonego z wolności w sytuacji, gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z innych przyczyn;
- niedoprowadzenie oskarżonego z wolności (art. 75 § 2, 247 k.p.k.) z uwagi na niewykonanie albo wadliwe wykonanie zarządzenia o doprowadzeniu przez sekretariat sądu;
- niedoprowadzenie oskarżonego z wolności (art. 75 § 2, 247 k.p.k.) z uwagi na jego chorobę;
- niedoprowadzenie oskarżonego z wolności (art. 75 § 2, 247 k.p.k.) z uwagi na to, że policja nie zastała go w miejscu zamieszkania;
- niedoprowadzenie oskarżonego z wolności (art. 75 § 2, 247 k.p.k.), mimo że zastano go w miejscu zamieszkania z uwagi na to, że uniemożliwił on doprowadzenie, w sytuacji gdy sąd uznał jego obecność na rozprawie za niezbędną;
- niedoprowadzenie oskarżonego pozbawionego wolności (z aresztu śledczego — AŚ, zakładu karnego — ZK) z przyczyn obiektywnie usprawiedliwionych, np. klęska żywiołowa, bunt w więzieniu, wypadek komunikacyjny;
- niedoprowadzenie oskarżonego pozbawionego wolności (AŚ, ZK) z uwagi na niewydanie albo wydanie przez sąd wadliwego zarządzenia o doprowadzeniu (lub przetransportowaniu) albo niezastrzeżenie zakazu przetransportowywania do innej jednostki służby więziennej;
- niedoprowadzenie oskarżonego pozbawionego wolności (AŚ, ZK) z uwagi na niewykonanie albo wadliwe wykonanie zarządzenia o doprowadzeniu (lub przetransportowaniu) albo o zastrzeżeniu zakazu przetransportowywania do innej jednostki służby więziennej przez sekretariat sądu;
- opóźnienie w doprowadzeniu oskarżonego pozbawionego wolności z przyczyn leżących po stronie Batalionu Konwojowo-Ochronnego;

- opóźnienie w doprowadzeniu oskarżonego pozbawionego wolności z przyczyn leżących po stronie administracji AŚ, ZK;
- niedoprowadzenie oskarżonego pozbawionego wolności (ZK, AŚ) z uwagi na to, że uniemożliwił on doprowadzenie, w sytuacji gdy sąd uznał jego obecność na rozprawie za niezbędną.

Obrońca (wystąpił w 38 i 27 sprawach):

- niestawiennictwo obrońcy w sytuacji, gdy formalne usprawiedliwienie budzi wątpliwości;
- niestawiennictwo obrońcy spowodowane niezawiadomieniem go o terminie rozprawy z uwagi na niewydanie zarządzenia o zawiadomieniu lub wydanie zarządzenia wadliwego;
- niestawiennictwo obrońcy spowodowane niezawiadomieniem go o terminie rozprawy z uwagi na niewykonanie lub wadliwe wykonanie zarządzenia prezesa sądu o zawiadomieniu;
- niestawiennictwo obrońcy, w sytuacji gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie administracji sądowej;
- niestawiennictwo obrońcy, w sytuacji gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie poczty;
- niestawiennictwo obrońcy w sytuacji gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie policji.

Pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego (wystąpił w trzech sprawach):

- niestawiennictwo pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego prawidłowo zawiadomionego usprawiedliwione, z wnioskiem o odroczenie rozprawy;
- niestawiennictwo pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego w sytuacji, gdy formalne usprawiedliwienie budzi wątpliwości, a wnosił on o odroczenie rozprawy;
- niestawiennictwo pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego usprawiedliwione, gdy był wezwany do obowiązkowego stawiennictwa;
- niestawiennictwo pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego spowodowane niezawiadomieniem go o terminie rozprawy z uwagi na niewydanie zarządzenia o zawiadomieniu lub wydanie wadliwego zarządzenia;

- niestawiennictwo pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego spowodowane niezawiadomieniem go o terminie rozprawy z uwagi na niewykonanie lub wadliwe wykonanie zarządzenia prezesa sądu o zawiadomieniu;
- niestawiennictwo pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego w sytuacji, gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie administracji sądowej;
- niestawiennictwo pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego w sytuacji, gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie poczty;
- niestawiennictwo pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego w sytuacji, gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie policji.

Pełnomocnik powoda cywilnego:

- niestawiennictwo pełnomocnika powoda cywilnego prawidłowo zawiadomionego usprawiedliwione, z wnioskiem o odroczenie rozprawy;
- niestawiennictwo pełnomocnika powoda w sytuacji, gdy formalne usprawiedliwienie budzi wątpliwości, a wnosił on o odroczenie rozprawy;
- niestawiennictwo pełnomocnika powoda cywilnego nieusprawiedliwione, gdy był wezwany do osobistego stawiennictwa;
- niestawiennictwo pełnomocnika powoda cywilnego spowodowane niezawiadomieniem go o terminie rozprawy z uwagi na niewydanie zarządzenia o zawiadomieniu lub wydanie wadliwego zarządzenia;
- niestawiennictwo pełnomocnika powoda cywilnego spowodowane niezawiadomieniem go o terminie rozprawy z uwagi na niewykonanie lub wadliwe wykonanie zarządzenia prezesa sądu o zawiadomieniu;
- niestawiennictwo pełnomocnika powoda cywilnego w sytuacji, gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie administracji sądowej;
- niestawiennictwo pełnomocnika powoda cywilnego w sytuacji, gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie poczty;
- niestawiennictwo pełnomocnika powoda cywilnego w sytuacji, gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie policji.

Biegli, specjaliści, tłumacze:

- niestawiennictwo biegłego, eksperta, tłumacza nieusprawiedliwione;
- niestawiennictwo biegłego, eksperta, tłumacza, powołującego się na konieczność wykonania innych czynności zawodowych;
- niestawiennictwo biegłego, eksperta, tłumacza w sytuacji, gdy formalne usprawiedliwienie budzi wątpliwości;
- niestawiennictwo biegłego, eksperta, tłumacza, spowodowane nieprawidłowym działaniem jego jednostki macierzystej;
- niestawiennictwo biegłego, eksperta, tłumacza spowodowane niezawiadomieniem go o terminie rozprawy z uwagi na niewydanie zarządzenia o zawiadomieniu lub wydanie wadliwego zarządzenia;
- niestawiennictwo biegłego, eksperta, tłumacza spowodowane niezawiadomieniem go o terminie rozprawy z uwagi na niewykonanie lub wadliwe wykonanie zarządzenia prezesa sądu o zawiadomieniu;
- niestawiennictwo biegłego, eksperta, tłumacza w sytuacji, gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie administracji sądowej;
- niestawiennictwo biegłego, eksperta, tłumacza w sytuacji, gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie poczty;
- niestawiennictwo biegłego, eksperta, tłumacza w sytuacji, gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie policji.

Świadkowie:

- niestawiennictwo świadka/ów — funkcjonariusza policji powołującego inne usprawiedliwienie;
- niestawiennictwo świadka/ów w sytuacji, gdy formalne usprawiedliwienie budzi wątpliwości;
- niestawiennictwo świadka/ów w sytuacji, gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie policji;
- niedoprowadzenie świadka/ów przez policję z podaniem przyczyny niewykonania nakazu doprowadzenia;
- niestawiennictwo świadka/ów z uwagi na nieprawidłowość działania jednostek organizacyjnych resortu wymiaru sprawiedliwości, np. CKSiTA;

- niestawiennictwo świadka/ów z uwagi na nieprawidłowość działania innych instytucji lub jednostek organizacyjnych, np. zakładu pracy.

Członkowie składu orzekającego:

- niestawiennictwo sędziego nieusprawiedliwione;
- niestawiennictwo ławnika usprawiedliwione;
- niestawiennictwo ławnika nieusprawiedliwione;
- niestawiennictwo ławnika w sytuacji, gdy formalne usprawiedliwienie budzi wątpliwości.

Oskarżyciel:

- niestawiennictwo oskarżyciela publicznego prawidłowo zawiadomionego usprawiedliwione;
- niestawiennictwo oskarżyciela publicznego nieusprawiedliwione;
- niestawiennictwo oskarżyciela publicznego spowodowane niezawiadomieniem go o terminie rozprawy z uwagi na niewydanie lub wydanie wadliwego zarządzenia o zawiadomieniu;
- niestawiennictwo oskarżyciela publicznego spowodowane niezawiadomieniem go o terminie rozprawy z uwagi na niewykonanie lub wadliwe wykonanie zarządzenia prezesa sądu o zawiadomieniu;
- niestawiennictwo oskarżyciela publicznego w sytuacji, gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie administracji sądowej;
- niestawiennictwo oskarżyciela publicznego w sytuacji, gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie poczty;
- niestawiennictwo oskarżyciela posiłkowego prawidłowo zawiadomionego usprawiedliwione, z wnioskiem o odroczenie rozprawy;
- niestawiennictwo oskarżyciela posiłkowego w sytuacji, gdy formalne usprawiedliwienie budzi wątpliwości, a wnosił on o odroczenie rozprawy;
- niestawiennictwo oskarżyciela posiłkowego spowodowane niezawiadomieniem go o terminie rozprawy z uwagi na niewydanie lub wydanie wadliwego zarządzenia o zawiadomieniu;
- niestawiennictwo oskarżyciela posiłkowego spowodowane niezawiadomieniem go o terminie rozprawy z uwagi na niewykonanie lub wadliwe wykonanie zarządzenia prezesa sądu o zawiadomieniu;

- niestawiennictwo oskarżyciela posiłkowego w sytuacji, gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie administracji sądowej;
- niestawiennictwo oskarżyciela posiłkowego w sytuacji, gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie poczty;
- niestawiennictwo oskarżyciela posiłkowego w sytuacji, gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie policji;
- niestawiennictwo oskarżyciela prywatnego prawidłowo zawiadomionego usprawiedliwione, z wnioskiem o odroczenie rozprawy;
- niestawiennictwo oskarżyciela prywatnego w sytuacji, gdy formalne usprawiedliwienie budzi wątpliwości, a wnosił on o odroczenie rozprawy;
- niestawiennictwo oskarżyciela prywatnego spowodowane niezawiadomieniem go o terminie rozprawy z uwagi na niewydanie lub wydanie wadliwego zarządzenia o zawiadomieniu;
- niestawiennictwo oskarżyciela prywatnego spowodowane niezawiadomieniem go o terminie rozprawy z uwagi na niewykonanie lub wadliwe wykonanie zarządzenia prezesa sądu o zawiadomieniu;
- niestawiennictwo oskarżyciela prywatnego w sytuacji, gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie administracji sądowej;
- niestawiennictwo oskarżyciela prywatnego w sytuacji, gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie poczty;
- niestawiennictwo oskarżyciela prywatnego w sytuacji, gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie policji.

Powód cywilny:

- niestawiennictwo powoda cywilnego prawidłowo zawiadomionego usprawiedliwione, z wnioskiem o odroczenie rozprawy;
- niestawiennictwo powoda cywilnego prawidłowo zawiadomionego w sytuacji, gdy formalne usprawiedliwienie budzi wątpliwości, a wnosił on o odroczenie rozprawy;
- niestawiennictwo powoda cywilnego spowodowane niezawiadomieniem go o terminie rozprawy z uwagi na niewydanie lub wadliwe wydanie zarządzenia o zawiadomieniu;

- niestawiennictwo powoda cywilnego spowodowane niezawiadomieniem go o terminie rozprawy z uwagi na niewykonanie lub wadliwe wykonanie zarządzenia prezesa sądu o zawiadomieniu;
- niestawiennictwo powoda cywilnego w sytuacji, gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie administracji sądowej;
- niestawiennictwo powoda cywilnego w sytuacji, gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie poczty;
- niestawiennictwo powoda cywilnego w sytuacji, gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie policji.

Pokrzywdzony:

- niestawiennictwo pokrzywdzonego prawidłowo zawiadomionego usprawiedliwione, z wnioskiem o odroczenie rozprawy;
- niestawiennictwo pokrzywdzonego w sytuacji, gdy formalne usprawiedliwienie budzi wątpliwości, a wniósł on o odroczenie rozprawy;
- niestawiennictwo pokrzywdzonego spowodowane niezawiadomieniem go o terminie rozprawy z uwagi na niewydanie lub wydanie wadliwego zarządzenia o zawiadomieniu;
- niestawiennictwo pokrzywdzonego spowodowane niezawiadomieniem go o terminie rozprawy z uwagi na niewykonanie lub wadliwe wykonanie zarządzenia prezesa sądu;
- niestawiennictwo pokrzywdzonego w sytuacji, gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie administracji sądowej;
- niestawiennictwo pokrzywdzonego w sytuacji, gdy brak jest informacji o prawidłowym zawiadomieniu go o terminie rozprawy z uwagi na wadliwe działanie policji.

Dowody:

- dopuszczenie dowodu na wniosek lub z urzędu w sytuacji, gdy należało zwrócić sprawę prokuratorowi w trybie art. 345 k.p.k.;
- niezasadne dopuszczenie/uzupełnienie dowodu z urzędu (1106).
- niezasadne dopuszczenie/uzupełnienie dowodu na wniosek strony;

- wznowienie przewodu sądowego celem przeprowadzenia czynności dowodowych, których konieczność dokonania była już wcześniej oczywista;
- niesprowadzenie dowodu rzeczowego na salę rozpraw z winy depozytariusza;
- niesprowadzenie dowodu rzeczowego z uwagi na niewydanie zarządzenia o sprowadzeniu;
- niesprowadzenie dowodu rzeczowego z uwagi na wadliwą pracę sekretariatu;
- nienadesłanie żądanych akt przez policję;
- nienadesłanie żądanych akt przez prokuraturę;
- nienadesłanie żądanych akt przez inny organ;
- nienadesłanie żądanych informacji przez prokuraturę;
- nienadesłanie żądanych informacji przez inny organ;
- nienadesłanie żądanych informacji przez instytucję prywatną;
- nienadesłanie przez inny sąd odpisów orzeczeń lub danych o odbyciu kary;
- nienadesłanie opinii przez biegłego;
- niewykonanie zleconych policji lub prokuraturze czynności dowodowych;
- wadliwe rozplanowanie przez prezesa sądu czynności dowodowych w wydanym zarządzeniu o wyznaczeniu rozprawy głównej lub przez przewodniczącego składu orzekającego w zarządzeniu o przerwaniu rozprawy albo w postanowieniu sądu o jej odroczeniu skutkujące koniecznością ponownego jej przerwania albo odroczenia;
- przeoczenie przez sędziego referenta wniosku dowodowego;
- brak wszechstronnego rozpoznania wniosku dowodowego;
- niewykonanie lub wadliwe lub nieterminowe wykonanie przez sekretariat sądu zarządzeń o sprowadzeniu dowodu lub o przedsięwzięciu innych czynności organizacyjnych zmierzających do przeprowadzenia dowodu.

Procesowe działania stron świadczące o zamiarze przedłużania postępowania:

- zgłoszenie sprzeciwu w trybie art. 404 § 2 k.p.k., mimo zachowania przez sąd zasady koncentracji postępowania dowodowego;
- niewyrażenie zgody przez oskarżonego w sytuacji opisanej w art. 483 k.p.k.;

- udzielenie pełnomocnictwa bez prawa do substytucji w sprawie niemającej waloru zawilej;
- celowe wstrzymywanie się ze złożeniem wniosku dowodowego w zamiarze przedłużania postępowania;
- celowe wstrzymywanie się ze złożeniem wniosku dowodowego z uwagi na, choćby subiektywne, trudności w jego należyтым przygotowaniu.

Inne powody obniżenia sprawności postępowania:

- wniosek w trybie art. 353 k.p.k. — uzasadniony, gdy termin 7 dni nie został zachowany z uwagi na zbyt krótki czas między dniem wydania zarządzenia o wyznaczeniu rozprawy a jej terminem;
- wniosek w trybie art. 353 k.p.k. zmierzający do przewlekłości postępowania z uwagi na brak zawilości sprawy, gdy termin 7 dni nie został zachowany z uwagi na zbyt krótki czas między dniem wydania zarządzenia o wyznaczeniu rozprawy a jej terminem;
- wniosek w trybie art. 353 k.p.k. — uzasadniony, gdy termin 7 dni nie został zachowany z uwagi na zwłokę w wykonaniu zarządzenia o wyznaczeniu rozprawy;
- wniosek w trybie art. 353 k.p.k. zmierzający do przewlekłości postępowania z uwagi na brak zawilości sprawy, gdy termin 7 dni nie został zachowany z uwagi na zwłokę w wykonaniu zarządzenia o wyznaczeniu rozprawy;
- wniosek w trybie art. 353 k.p.k. — uzasadniony, gdy termin 7 dni nie został zachowany z uwagi na wadliwe działanie poczty;
- wniosek w trybie art. 353 k.p.k. zmierzający do przewlekłości postępowania z uwagi na brak zawilości sprawy, gdy termin 7 dni nie został zachowany z uwagi na wadliwe działanie poczty;
- wniosek w trybie art. 353 k.p.k. — uzasadniony, gdy termin 7 dni nie został zachowany z uwagi na wadliwe działanie policji;
- wniosek w trybie art. 353 k.p.k. zmierzający do przewlekłości postępowania z uwagi na brak zawilości sprawy, gdy termin 7 dni nie został zachowany z uwagi na wadliwe działanie policji;
- wniosek w trybie art. 353 k.p.k. — uzasadniony, gdy termin 7 dni nie został zachowany z uwagi na wadliwe działanie administracji AŚ, ZK;
- wniosek w trybie art. 353 k.p.k. zmierzający do przewlekłości postępowania z uwagi na brak zawilości sprawy, gdy termin 7 dni nie został zachowany z uwagi na wadliwe działanie administracji AŚ, ZK;

- uwzględnienie wniosku w trybie art. 353 k.p.k., gdy brak było ku temu przesłanek formalnych, a termin 7 dni był zachowany;
- niemożność procedowania z uwagi na niemożność odnalezienia akt (zagubienie) spowodowaną złą pracą sędziego referenta;
- niemożność procedowania z uwagi na niemożność odnalezienia akt (zagubienie) spowodowaną złą pracą administracji;
- niemożność procedowania z uwagi na brak akt spowodowany ich niezwróceniem po wypożyczeniu przez inny sąd;
- niemożność procedowania z uwagi na brak akt spowodowany ich niezwróceniem po wypożyczeniu przez prokuratora;
- niemożność procedowania z uwagi na brak akt spowodowany ich niezwróceniem po wypożyczeniu przez inny organ;
- niemożność procedowania z uwagi na brak akt spowodowany ich niezwróceniem po wypożyczeniu przez inną instytucję państwową;
- niemożność procedowania z uwagi na brak akt spowodowany ich niezwróceniem po wypożyczeniu przez biegłych;
- niemożność procedowania z uwagi na brak akt spowodowany ich niezwróceniem po wypożyczeniu przez Ministerstwo Sprawiedliwości;
- wadliwe zaplanowanie sesji — nieodpowiednia wielkość sali, uniemożliwiająca prowadzenie postępowania;
- wadliwe zaplanowanie sesji — nieuwzględnienie zasad organizacji pracy Batalionu Konwojowo-Ochronnego itp.;
- niezakończenie sprawy ze wskazaniem jako przyczyny spóźnionej pory, przy niedostatecznym uzasadnieniu takiej decyzji.